

СВОБОДА

Пам'ятаймо
про
Україну!

Український Народний Союз, видавець „Свободи“, святкує своє 125-річчя

Рік 126, ЧИСЛО 40, П'ЯТНИЦЯ, 4 ЖОВТНЯ 2019 РОКУ

1893

Vol. 126, No. 40, FRIDAY, OCTOBER 4, 2019

\$2.00

ПРОВІДНА ТЕМА ДНЯ

Розумники проти розумних

Петро Часто

Керівник президентського Офісу Андрій Богдан в інтерв'ю для інформаційної служби „Bi-Bi-Ci“ 16 вересня закликав українські засоби масової інформації до „очищення“. Давно пора! Тільки не йому про чистоту говорити.

Це той самий Андрій Богдан, котрий восени 2013 року, напередодні ганебного невідписання Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом, супроводжував Прем'єра Миколу Азарова до Москви...

Той самий Андрій Богдан – недавній особистий юрист Ігоря Коломойського, захисник олігарха в судах...

Той самий Андрій Богдан, котрий на День Незалежності, перший у його високому кріслі, замість святкувати разом з країною, волів поїхати до Франції на весілля товариша...

Той самий Андрій Богдан, котрого Курт Волкер, спеціальний представник Державного департаменту США в Україні, наполегливо радив Президентові Володимирові Зеленському не брати на цю посаду...

Той самий Андрій Богдан, котрий цими днями довів до „добровільного“ звільнення Секретаря Ради національної безпеки і оборони Олександра Данилюка, мстяться за того таки І. Коломойського. О. Данилюк, Міністер фінансів в уряді Володимира Гройсмана, відомий як головний ідеолог націоналізації „Приватбанку“, власниками якого були І. Коломойський з Геннадієм Боголюбом. З перемогою „Слуги народу“ скандальний Окружний адміністративний суд Києва своїм рішенням став на сторону олігархів: націоналізація була незаконною. І вже І. Коломойський, колишній бізнес-партнер В. Зеленського, чекає, що держава, витративши майже 160 млрд. грн. на врятування пограбованого ним банку – встиг вивести за кордон 5 млрд. дол! – поверне йому його. І. Коломойський тепер – „свій“, у „зеленій“ владі не сміє бути жодного його ворога.

І найголовніше про Андрія Богдана. Це з його адвокатської голови постає дуже небезпечний і для президента, і для всієї України спосіб керування державою: діяти від імені народу, не радячись з народом і не питаючи його думки ні про що.

Може, хтось з читачів вважає, що це неможливо? Ще й як можливо! Згадаймо, як добре це вдавалося в СРСР. Там народові втокмачували, що він вільний, що він багатий, що він щасливий – так довго і невідступно втокмачували, що задурманений народ згодом вже не міг відізнати правду від брехні.

В наші часи досягнути цього стану ще легше: до послуг лукавих ошчасливлювачів – могутні інформаційні технології, методи невідпоруного психологічного впливу, способи програмування людських емоцій і непомітне для недосвідченого ока підштовхування глядача,

(Закінчення на стор. 3)

Київ згодився на „Формулу Штайнмаєра“

По „формулу Штайнмаєра“ радяться (зліва): Міністер закордонних справ України Вадим Пристайко, Президент України Володимир Зеленський і член Тресторонньої контактної групи в Мінську Леонід Кучма. (Фото: Прес-служба Президента України)

КИЇВ. – 1 жовтня Президент України Володимир Зеленський повідомив, що Україна узгодила текст так званої „формули Штайнмаєра“, яка у майбутньому має бути імплементована в новий закон про особливий статус Донбасу.

Ця формула, за словами президента, передбачає схвалення в Україні тимчасового зако-

ну про особливий статус Донбасу, який стане постійним в разі, якщо Організація Безпеки і Співробітництва у Європі (ОБСЕ) визнає місцеві вибори на цих територіях демократичними. Проведення демократичних виборів, запов-

(Закінчення на стор. 16)

Американські українці зустрілися з президентом України

Мирослава Роздольська

НЮ-ЙОРК. – В Українському Інституті Америки представники української громади 23 вересня зустріли Президента України Володимира Зеленського з дружиною традиційно,

при вході його вітали діти хлібом і сіллю. Після короткої екскурсії, у супроводі своєї команди, президент увійшов в залу, в якій панувало легке напруження і настороженість. Контакт

(Закінчення на стор. 16)

Президент України Володимир Зеленський під час зустрічі з представниками української громади США в Українському Інституті Америки. (Фото: Наталія Сливінська)

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

■ Ситуація в Криму погіршується

КИЇВ. – 30 вересня ЮНЕСКО оприлюднила чергову доповідь Генерального директора Організації щодо ситуації в тимчасово окупованому Криму у сферах освіти, науки, культури, поширення інформації та функціонування засобів масової інформації, підготовлену на виконання рішення 205-ої сесії Виконавчої ради ЮНЕСКО „Моніторинг ситуації в Автономній Республіці Крим (Україна)“. Доповідь містить актуалізовану інформацію про ситуацію в тимчасово окупованому Криму, зібрану ЮНЕСКО, а також надану українською стороною та низкою міжнародних інституцій. У документі наводяться конкретні факти грубих порушень прав і свобод людини, насамперед українців і кримських татар, зокрема з питань забезпечення освітніх і культурних прав, перешкоджання вільному поширенню інформації, численних випадків переслідувань і незаконних арештів. Доповідь буде розглянута на 207-ій сесії Виконавчої ради ЮНЕСКО, що відбудеться 9-23 жовтня 2019 року у Парижі. (МЗС України)

■ Курт Волкер подався у відставку

КИЇВ. – 28 вересня Спецпредставник США в переговорах по Україні Курт Волкер, який є послідовним прихильником продовження підтримки України з боку Вашингтону та активним учасником переговорів з представниками країн „Нормандської четвірки“, подався у відставку через день після оприлюднення звіту викривача, де йшлося про приховування Білим Домом змісту розмови між Президентом США Дональдом Трампом і Президентом України Володимиром Зеленським. Офіційно цю інформацію покищо не підтвердили. Ім'я К. Волкера в документі викривача згадується принаймні п'ять разів у двох епізодах. („Українформ“)

■ Пристайко зустрівся з високопосадовцями

НЮ-ЙОРК. – 26 вересня Міністер закордонних справ України Вадим Пристайко зустрівся із Високим представником Європейського Союзу із закордонних справ та безпекової політики Федерікою Моґеріні. Він подякував Ф. Моґеріні за її активну роль у консолідації підтримки України з боку ЄС у протидії російській агресії та відновленні її суверенітету та територіальної цілісності. В. Пристайко зустрівся також із новопризначеним Генеральним секретарем Ради Європи Марією Пейчинович-Бурич. Сторони обмінялись думками стосовно наслідків рішення, яке дозволило безумовно повернення російської делегації до Парляментської Асамблеї Ради Європи у червні, і шляхів подолання кризи довіри. (МЗС України)

■ Не можна відвідувати окуповані території

КИЇВ. – 27 вересня на інтернет-сторінці Міністерства закордонних справ (МЗС) України розміщено інформацію щодо порядку в'їзду громадян України на окуповані території Нагірного Карабаху (Азербайджанська Республіка), Абхазії та Південної Осетії (Грузія). Україна рекомендує громадянам України при прийнятті рішення відвідати окуповані території керуватися законодавством Азербайджанської Республіки і Грузії. Порушення цього законодавства тягне за собою адміністративну і кримінальну відповідальність. (МЗС України)

■ Знайшли поховання скита

ЗАПОРІЖЖЯ. – Поховання одного зі скитських воїнів віднайшла дівчина-добровольчиня археологічної експедиції. Разом з рештками 18-річного скита знайдені його прикраси та зброя. Скитський короткий меч золотим оздобленням науковці назвали найбільш значущою знахідкою на Мамай-горі, де розкопки продовжуються протягом останніх 30 років. Востаннє подібну зброю в Україні знаходили 1899 року на території Сумської області. Результати цьогорічної експедиції на Мамай-горі 26 вересня її учасники представили в аудиторії Запорізького національного університету. (ВВС)

НЕРОЗВ'ЯЗНА ПРОБЛЕМА

Переговори з Москвою – даремні

Павло Казарін

Дві столиці сперечаються про формулу повернення Донбасу. Кремль хоче, щоб Україна амнестувала бойовиків, легалізувала їх з допомогою виборів і закрила особливий статус Донбасу в Конституції.

Ця вимога залишається незмінною останні кілька років. Попередня влада відкидала цей алгоритм – і дуже швидко в Москві її оголосили „ворожою“. Нові мешканці Банкової почали з того, що заявили про пляни повернутися за стіл переговорів. Повернути території, полонених і політв'язнів. І в активній частині суспільства виникли підозри.

Ці підозри тяжко назвати необґрунтованими. Тому що переговори припускають обмін. Кожна сторона повинна дати іншій те, що вона хоче. А самі переговори повинні лише скорегувати „обмінний курс“.

Втім, останні дні офіційний Київ говорить про те, що не збирається поступатися в принципових речах. Наполягає, що вибори неможливі без виведення військ і передання контролю над кордоном. Підкреслює, що спершу доступ на окуповані території повинні отримати українські закони, засоби масової інформації та політичні партії. Українська влада запевняє, що лише з цих позицій має намір вести переговори з агресором.

І в цей момент у мене тільки одне запитання: що в цьому випадку Київ має намір Москві запропонувати? Скасування західних санкцій? Але цей варіант у Москві був спочатку. Кремлеві досить було зупинити дестабілізацію на Донбасі, щоб знову повернутися на європейські ринки. Замість цього Москва постаралася адаптувати свою економіку до нової реальності, переключила тягар витрат на власних громадян і далі нарощувати золотовалютну стійкість. Санкції лише погіршили побут російського обивателя, але цей самий обиватель ніяк не

впливає на політичний курс своєї країни.

Скасування українських санкцій? Смішно. Ці обмеження вводились як відповідь на російські санкції проти України. Їх скасування може бути принциповим лише для тієї частини вітчизняного бізнесу, яка зв'язана на російський ринок, але аж ніяк не для Москви.

Повернення Москви в світову політику? Так вона звідти і не йшла. А питання доступу російських делегацій до міжнародних організацій прекрасно вирішується і без урахування позиції Києва. Що недавно зробила Парляментська Асамблея Ради Європи.

Добросусідські відносини? А це неможливо через анексію Криму. Долю півострова Москва відмовляється обговорювати, а Київ не може вивести її за дужки. Банкова може спробувати торгувати темою українського півострова, але це загрожує внутрішньою дестабілізацією.

Можна і далі перебирати нечисленні варіанти, але це все не має сенсу. Особливість в тому, що Києву нема чого запропонувати Москві. Якщо Україна наполягає на своїй формулі миру на Донбасі – то Москві немає сенсу на ці пропозиції погоджуватися. Як мінімум, до тих пір, поки від цього миру не буде залежати стійкість російського режиму.

А тому я не вірю в перспективу подібних переговорів. Те, що ми спостерігаємо – це битва взаємовиключних сценаріїв. Перемога Києва означатиме поразку Москви. І навпаки.

У 2014 році Росія відібрала у нас територію. Відповіддю стало набуття Україною реального, а не паперового суверенітету. Через п'ять років Москва намагається зробити зворотний обмін. Пропонує повернути частину вкрадених територій в обмін на суверенітет. І я поняття не маю, навіщо Україні на це погоджуватися.

„Високий замок“, 26 вересня

Павло Казарін – український журналіст, Київ.

РЕЗОНАНСНА ПОДІЯ

З Путіном Зеленський може говорити спокійно

Віталій Портников

Володимир Зеленський, виглядає, щиро дивується через саму можливість публікації своєї телефонної розмови з Дональдом Трампом. Під час відповідей на запитання українських журналістів В. Зеленський навіть сказав, що розраховував на публікацію виключно американської частини розмови і висловив думку, що бесіди президентів незалежних держав не повинні ставати надбанням гласності. Оскільки – геополітика.

А як на мене, повинні. Саме тому, що геополітика. Тому що національні інтереси. Розмови президентів – це не їхня приватна справа, як намагався пояснити журналістам В. Зеленський. Ні, це переговори керівників держав. Держави незалежні одна від одної. Але їхні керівники не незалежні від своїх народів. Чи „слуга народу“ про це вже забув?

Саме тому такі розмови не можуть бути таємними. Саме тому вони повинні контролюватися відповідними службами. Саме тому вони можуть стати надбанням гласності, як це зараз сталося з розмовою В. Зеленського і Д. Трампа. Тому що представник американського розвідувального співтовариства занепокоївся змістом цієї розмови.

Американського, не українського. Представник українського розвідувального співтовариства – якщо він взагалі має доступ до розмов президента – може хібащо анонімно зілляти якусь бесіду журналістам. Але у нас немає і не може бути ніякої офіційної процедури контролю за діями влади.

Тому що Україна, на відміну від Сполучених Штатів – це фіктивна демократія. А насправ-

ді – примітивна пострадянська февдальна автократія. І демократія тут підтримується зовсім не виборами, зовсім не злагодженою роботою інституцій, а народними повстаннями. Не було б повстань – і навіть ілюзії демократії тут не було б.

Українці мали б перейматися телефонними розмовами свого президента не тоді, коли В. Зеленський розмовляв з Д. Трампом. А тоді, коли В. Зеленський розмовляв з Володимиром Путіном. Коли виникла тема Володимира Цемаха. Коли ми стали шукати відповіді на запитання, що ще міг пообіцяти український президент російському у відповідь на звільнення заручників. Можливо, ми побачили б, що наші хвилювання є даремними. Що В. Зеленський захищає національні інтереси країни. А може, переконалися б, що від цих інтересів залишилася одна назва.

Але ми, звичайно, ніколи – принаймні, поки В. Зеленський на Банковій – про це не дізнаємося. Не дізнаємося тому, що Росія – така ж примітивна пострадянська февдальна автократія, як і Україна.

Тільки без повстань.

Саме тому тепер В. Зеленський буде остерігатися наговорити зайвого в бесідах з Д. Трампом, Ангелою Меркель або Емануелем Макроном.

А з В. Путіном український президент може говорити абсолютно спокійно.

Еспресо ТВ, 26 вересня

Віталій Портников – український публіцист, Київ.

ТОЧКА ЗОРУ

Засторога Зеленському: Путін до останнього свого подиху хотітиме знищити Україну

Андрій Піонтковський
Радіо Свобода

Протягом двох минулих виборчих кампаній в Україні політтехнологи майбутніх переможців наполегливо нав'язували громадянам України два меми. Перший: попередні п'ять років при владі в країні була партія війни, а зараз ви повинні голосувати за гуманну партію миру, яка просто перестане стріляти. Другий: в Україні відбувається внутрішній конфлікт, який ми повинні вирішити між собою. На Донбасі живуть наші громадяни, такі ж як ми, прості українці, потрібно простягнути їм руку, потрібно випросити у європейців 10-15 млрд. дол. на відновлення зруйнованих війною територій.

Цей дискурс – альфа і омега російської політичної пропаганди, ядро її інформаційної війни проти України. Війни, в якій на боці противника опинилися, захоплені чи то Віктором Медведчуком, чи ж Ігорем Коломойським, провідні українські засоби масової інформації. Жертві агресії нав'язувався комплекс провини за спротив агресорові. Вся Україна цілеспрямовано перетворювалася на „українських експертів“, які постійно виправдовуються на російських телеканалах.

Нова київська влада, прийнявши від затаврованої і переможеної нею „партії війни“ відповідальність за країну і виконуючи свої передвиборчі обіцянки, дійсно спробувала просто перестати стріляти. „Але такі ж, як і ми“ прості українці з іншого боку чомусь продовжують стріляти і вбивати.

Припинення вогню, узгоджене партією миру на зустрічі з „такими ж українцями“ в Мінську, стало 70-им після 69 таких же спроб „партії війни“ і закінчилося тим же, що і всі попередні. За півроку „боротьби за мир“ тінюві і публічні вожді й ідеологи партії миру не тільки не запропонували суспільству якої-небудь дорожньої карти руху до миру, але навіть не сформулювали свого визначення „миру“, тобто мети цього руху.

Спробуємо заповнити таку термінологічну прогалину і розібратися в можливих трактуваннях поняття „мир“.

Розумники проти...

(Закінчення зі стор. 1)

слухача чи читача до потрібних для „режисерів“ висновків.

Судячи з нинішніх подій в Україні, А. Богданові може здаватися, що до його стратегічної мети залишається один крок – домогтися, щоб телеканали, газети, журнали й електронні видання заговорили одним голосом. Звідси – його ідея очищення журналістичної галузі.

Зовні – дуже правильна ідея. Можна сказати – універсальна. Бо в корумпованій державі належить очищатися від цього гріха усім без винятку. Талановитий хитрун А. Богдан хоче виглядати об'єктивним: „Журналісти – це четверта влада і вона глибоко корумпована, як і вся держава. І неможливе очищення перших трьох гілок влади без очищення четвертої“.

Було б смішно, якби не було сумно. Бо логіка говорить якраз про протилежний порядок: не з „четвертої“ слід починати, а з перших трьох. За умови очищеного уряду, судової системи, парламенту журналістика не залишиться нечистою. Насправді ніяка вона не „четверта влада“, а тільки дзеркало для тих трьох. Проблема полягає в тому, що в Україні це дзеркало вкрай спотворене і не подає для суспільства реальної картини життя. Вже не кажемо про гори й доли інформаційного сміття, мовну безграмотність, байдужість до рідного слова, відверті непристойності.

В перші незалежні роки здавалося, що найбільшою хібою для розвитку журналістики, підвищення її професійного рівня, етичної й естетичної привабливості треба роздержавити всі засоби масової інформації. В руках держави вони мали тільки одну можливість – хвалити

Війна СРСР проти Латвії, Литви, Естонії почалася в жовтні 1939 року з введенням на їхні території радянських військ, без опору і при вимушеній згоді влади цих країн. Тривала вона в різних формах 55 років і закінчилася в серпні 1994 року виведенням російських військ, через три роки після розпаду СРСР. Аналогічний абзац у майбутніх підручниках історії буде починатися зі слів „Війна Росії проти України почалася 20 лютого 2014 року“ (дата, люб'язно витиснена Міністерством оборони РФ на медальках „За підкорення Криму“), а завершуватися буде так: „Тривала вона... років і закінчилася в 202... році виведенням російських військ і фльоти з Криму через три дні після третього розпаду Російської імперії“.

Обидва сценарії (історичний балтійський і футуристичний український) відповідають найсуворішому і точному з позицій міжнародного права визначенню справедливого миру, що завершує несправедливу агресивну війну. Таке визначення миру має бути присутнім як смислотворча історична перспектива в свідомості кожного українського політика і громадянина. Але з об'єктивних причин це не може бути реалізоване в поточному порядку денному.

Наприкінці лютого 2014 року Україна не мала не лише боєздатної армії, а й інших державних інститутів, які б функціонували. Люди, котрі ухвалювали тоді рішення, перебували під тиском західних гарантів (!) територіальної цілісності України, які настійливо рекомендували не чинити опору агресорові (теж гаранту!!!). Володимир Путін не приховував тоді своїх планів „повернути“ „Русскому миру“ „споконвічну“ Новоросію з 10-12 українських областей.

Після шокової перерви Україна обрала опір. В результаті склалася патова ситуація, що зберігається вже кілька років. В Україні з'явилася армія, спроможна – в разі подальшої російської агресії – завдати військам противника втрат, неприйнятних для російського суспільства. Вже в 2014 році дані про поточні втрати були засе-

(Продовження на стор. 14)

владу, якою вона не була б.

Тож роздержавнили. З результатом, відповідним до найкорумпованішої держави в Європі: всі ЗМІ, за невеличкими винятками, потрапили до рук олігархів. Найвпливовішими телеканалами, газетами і журналами володіють Рінат Ахметов, І. Коломойський, Віктор Пінчук, Дмитро Фірташ, Віктор Медведчук, Сергій Львовичкін і ще кілька багатіїв. Чи треба пояснювати, що сьогодні значить телебачення? Це та могутня сила, що здатна впевнити народ як у тому, що він вже щасливий, так і в протилежному.

Владі це не подобається. Вона сама хоче стати голосом народу. Єдиним. У цьому разі „очищеною“ буде вважатися та журналістика, котра не критикує владу, а тільки хвалить.

Альтернатива відсутня. А. Богдан у згаданому інтерв'ю дав зрозуміти, що Україна є не менш модерною, ніж США, чи Туреччина, чи Росія, де президенти не потребують посередництва ЗМІ у спілкуванні з соїми суспільствами. Для цього є інтернет, Твіттер, Фейсбук і т. д. Хочете, щоб вас хоч якось вважали потрібними, то тримайте свої думки при собі, а висловлюйте наші. Зате ми вам допоможемо з гарним фасадом, аби ви не зовсім втратили обличчя.

Й от що далі. Створюється Рада з питань свободи слова при президентові України. Ініціюється запровадження національної прес-карти, котра надаватиме журналістам доступ до органів влади. Самозрозуміло, що „неслухняним“, а тим більше „критиканам“, такої карти не дістанеться.

А неслухняними, як звичайно, бувають тільки найрозумніші, найчесніші і найнезалежніші журналісти. На щастя, їх в Україні не менше, ніж у будь-якій країні. Саме їх „зелена“ влада хоче приборкати. Цікавий буде поєдинок – розумники проти розумних.

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

■ Курс гривні зростає

КИЇВ. – Національний банк вкотре зміцнив курс гривні й встановив його на рівні 24.71 за долар. Восстаннє таке було три роки тому – в серпні 2016 року. Ще на початку року офіційний курс становив понад 28 грн. за долар. Це наслідок одразу кількох чинників, які визначають сприятливу для гривні ситуацію. Чужинці скуповують українські облігації внутрішньої державної позики, які випускає Міністерство фінансів і які обіцяють інвесторам високу дохідність. Високі ціни на товари, які Україна експортує, зокрема на аграрну продукцію та металургію. Оптимізм інвесторів щодо України, який спостерігається після оновлення влади. (BBC)

■ Президент звільнив генерала

КИЇВ. – 28 вересня Президент України Володимир Зеленський підписав указ про звільнення генерал-полковника Павла Демчини з військової служби в запас Служби безпеки України (СБУ). Перший заступник голови СБУ-начальник Головного управління боротьби з корупцією та організованою злочинністю П. Демчина 5 травня цього року подався у відставку. 19 травня Петро Порошенко своїм указом звільнив його з посади першого заступника голови СБУ. У березні 2017 року було розпочато справу про можливе незаконне збагачення П. Демчини. Журналісти програми „Слідство. Інфо“ повідомили, що цивільна дружина П. Демчини Ольга Волощук, яка має від нього троє дітей, є власницею елітних авт і живе в розкішному замиському маєтку. Водночас у декларації посадовця за 2015 рік вказано, що він не має ні власної квартири, ні машини, ні заощаджень, а офіційно мешкає у відомчому гуртожитку СБУ. („Укрінформ“)

■ Гасиди побували в Україні

УМАНЬ, Черкаська область. – Понад 30 тис. паломників-гасидів зустріли 5780-ий юдейський Новий рік в Умані, де похований духовний провідник цієї релігійної течії цадик (праведник) Нахман. Свято тривало 29 вересня-1 жовтня. Могила Нахмана в Умані – одна з найшанованіших святинь і місце паломництва для представників так званої брацлавської течії гасидизму. (Радіо Свобода)

■ Не літатимуть до Казахстану

КИЇВ. – „Міжнародні авіолінії України“ (МАУ) з 27 жовтня припинять виконання постійних рейсів між Києвом та Алмати (Казахстан) у зв'язку зі збитками, що спричинені необхідністю облітати Росію. Пасажири МАУ, як і раніше, зможуть дістатися до Казахстану завдяки угоді з авіокомпанією „Air Astana“ на маршрутах до Нур-Султана та Алмати. Заборона використання повітряного простору Росії для українських перевізників призвела до збільшення тривалості рейсу Київ-Алмати – більше ніж на годину – до 6 годин 35 хвилин. Авіокомпанія зазнала додаткових витрат, які не може покрити навіть з урахуванням ефекту від транзитних перевезень. У грудні 2018 року МАУ припинила виконувати власні рейси до Нур-Султана у зв'язку зі збитками, які були накопичені впродовж 2016-2018 років. („Укрінформ“)

■ Країни підтримали Україну

КИЇВ. – Латвія, Литва, Естонія та Грузія підтримали Україну і не братимуть участі у деяких офіційних заходах осінньої сесії Парламентської Асамблеї Ради Європи (ПАРЕ). 30 вересня-4 жовтня у Страсбурзі проходить осіння сесія ПАРЕ. Новоутворена у Верховній Раді України постійна делегація в ПАРЕ не подаватиме заявки на затвердження своїх повноважень, а відтак не братиме участь в осінній сесії у відповідь на повернення російської делегації до асамблеї. („Укрінформ“)

АМЕРИКА І СВІТ

■ Помер Фредерик Прайор

НЮТАВН СКВЕР, Пенсильванія. – Фредерик Прайор, якого постать зображена у фільмі відомого американського режисера Стівена Спілберга „Міст шпигунів”, помер 2 вересня на 87-му році життя у своєму домі на передмісті Філадельфії. Будучи студентом Єйльського університету, він поїхав до Берлінського вільного університету, щоб закінчити свою докторську дисертацію з економіки. Він перевів інтерв'ю з 35 східнонімецькими експертами про закордонну торгівлю СРСР. У серпні 1961 року Ф. Прайор поїхав до Східного Берліну, щоб передати копію своєї закінченої академічної праці колегам. Але одна з його колег втекла до Західного Берліну, а його заарештували і звинуватили у шпигунстві для Заходу. У лютому 1962 року спецслужби СРСР обміняли його і Френсіса-Гері Паверса, розвідувальний літак якого був збитий в 1960 році, на розвідника Рудольфа Абеля (Віліяма Фішера), котрого Федеральне Бюро Розслідувань (FBI) заарештувало в 1957 році. Після звільнення Ф. Прайор вчив у Єйльському і Мишигенському університетах, а відтак у Свартмор-коледжі в 1965-1998 роках. Він написав 13 книжок і 120 статей на економічні теми, деякі з них про капіталістичні й комуністичні країни. („*The Philadelphia Inquirer*“)

■ Засуджено за образу президента

СТАМБУЛ. – Турецький суд засудив опозиційного політика до дев'ять років і вісім місяців ув'язнення за „терористичну пропаганду” та образу турецьких урядовців. 47-літня Джанан Кафтанджюоглу, котра очолює стамбульський відділ Республіканської партії, отримала цей вирок за образу Президента Реджепа Таїпа Ердогана та інших урядовців на соціальних мережах. Вона тимчасово залишається на волі під час апеляції вироку. Великі юрби народу опротестували цей вирок перед судом в Стамбулі 6 вересня, вимагаючи „прав, законів, справедливості”. („*Associated Press*“)

■ „Барсельона” матиме рекордний дохід

БАРСЕЛЬОНА, Іспанія. – Футбольний клуб „Барсельона” повідомив 19 вересня, що його прибутки перевищать 1 млрд. євро (1.15 млрд. дол.) в цьому сезоні. Він стане першим спортовим клубом у світі, який досягне таку значну суму в цьому сезоні. В минулорічному сезоні цей клуб мав 1.09 млн. дол. приходів, що також встановило рекорд і було на 8 відс. вище від попереднього сезону. ФК „Барсельона” також сказав, що цьоголітній заробіток після сплати податків буде 12.1 млн. дол. („*Associated Press*“)

■ Скаргу написав агент ЦРУ

ВАШІНГТОН. – Скаргу щодо телефонічної розмови Президента США Дональда Трампа і Президента України Володимира Зеленського, яка стала приводом для запуску процедури імпичменту Д. Трампа, написав агент Центрального Розвідувального Управління (CIA). Про це повідомили 26 вересня газети „Нью-Йорк Таймс” і „Вашінгтон Пост” та агенція „Ройтерс”. За їхніми даними, ця людина раніше працювала в Білому Домі. Його ім'я видання не розкривають. Під час розмови, яка відбулася ще наприкінці липня, Д. Трамп просив В. Зеленського посприяти розслідуванню справи щодо Джо Байдена, свого політичного опонента і можливого суперника на майбутніх президентських виборах. Дехто розцінив такі прохання Д. Трампа як використання президентських уповноважень в особистих цілях. Сам президент заперечує усі звинувачення про тиск на В. Зеленського. Д. Трамп згадав про розслідування українського уряду щодо компанії „Бурісма”, у наглядовій раді якої працював Гантер Байден, син колишнього віце-президента. „Є багато розмов про сина Байдена, що Байден зупинив розслідування, і багато хто хоче дізнатися більше про це. Тому, якщо б ви могли зробити щось разом з генпрокурором, було б чудово. Байден хвалився, що зупинив звинувачення, якби ви могли глянути на це. Це мені здається жакливим”, – сказав Д. Трамп В. Зеленському. (*Bi-Bi-Ci*)

КОМЕНТАР

Триденна візита Володимира Зеленського у США

Мирослав Ліскович,
„Укрінформ“

Офіційна триденна візита Президента України Володимира Зеленського до США завершена. Виступ з трибуни ООН, насичена програма зустрічей з сильними світу цього та, передусім, із Президентом США Дональдом Трампом. Власне, остання й так би викликала найбільшу зацікавленість міжнародних медіа, а через публікацію тексту телефонної розмови між президентами США і України, що стало приводом для початку імпичменту господаря Білого Дому – поготів.

Як на все це реагувала Україна? Свою оцінку дали політики. Зокрема, співголова фракції „Європейська Солідарність” у Верховній Раді Ірина Геращенко назвала виступ В. Зеленського достойним: „Назвав РФ тим, ким вона є – агресором, правильні акценти про Донбас, згадав Василя Сліпака... Не вистачило лиш позиції по миротворцях”.

Схожу думку висловив Віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції Дмитро Кулеба: „Якщо відняти цей внутрішньополітичний американський контекст, який я не можу коментувати, тому що це внутрішня справа Америки, я вважаю, що візита була успішною”.

А що з цього приводу думають політичні експерти?

Лілія Брудницька, політолог:

„Промова Володимира Зеленського була емоційно акцентована й у стилістиці попередника. Були й абстрактно-емоційні заклики до миру, причому з використанням акторського досвіду: зокрема, фраза про „останній абзац”, протягом якого може бути знищена планета. Це достойний монолог у драмі, але вона фактично ні про що. Зеленський досі коливається між „все заради миру” і „все заради перемоги”. Втім, це був перший серйозний міжнародний вихід Володимира Зеленського, тому йому важливіше було не стільки вкинути якісь конкретні ідеї, скільки грамотно з іміджевої точки зору подати себе.

РЕАКЦІЯ

Краще було помовчати

Наталія Балюк

По-іншому бути і не могло. Все, що ми (ті, хто не голосував за Володимира Зеленського та застерігав інших) передбачали, засвідчила телефонна розмова новообраного президента України і Президента США Дональда Трампа.

Що ми з неї дізналися про В. Зеленського? Що це недалека, меншвартісна, лицемірна особа з явними авторитарними нахилами.

В. Зеленський у цій розмові нагадував васала, який готовий усіляко догоджати господареві. Він не вів рівноправний діалог, а запопадливо підтакував. Коли Д. Трамп сказав, що країни Європейського Союзу, зокрема Німеччина, мало допомагають Україні, В. Зеленський, щоб сподобатися співрозмовникові, підтвердив, що згідний не на 100, а на 1,000 відс. Якби мав хоч трохи почуття дипломатичного такту, вже не кажу про елементарну вдячність нашим європейським партнерам, то просто промовчав би. Як кажуть у народі, мовчи — подумують, що розумний. Але намагання вислужитися, сподобатися переважило елементарну обережність.

Звичайно, В. Зеленський не сподівався, що розмова стане публічною. Та після „WikiLeaks” треба бути більш обережним і далекоглядним. Але чого ми хочемо від малоосвіченої і недосвідченої особи, яка випадково стала президентом країни? Неготовність до цієї ролі, не кіношної, а реальної, проявилась у всій потворній красі. Чи захоче після цього та ж Німеччина заступатися за країну, якою керує такий дворушний керівник.

У цій розмові також проявились авторитар-

На відкритій частині зустрічі з президентом США Зеленському довелося мати справу з розлюченим Трампом. Той, хто знає Трампа, боїться його жартів та усмішок. Наприклад, президент Франції Макрон. Тому Зеленський виглядав напружено, хоча тримався добре. Але є одне „але”. Якщо уважно продивитися відкриту частину зустрічі, Зеленський часто подивлявся вбік, як школяр, що чекає підказки. Ця деталь порушує старанно вибудований технологіями Зеленського імідж самостійного політика.

На мою думку, Володимир Зеленському у США не вистачило єдиного – стрижня. Наприкінці зустрічі Зеленський був вимушений відповідати на запитання по скандальній стенограмі, і у відповідях не було чіткої позиції про рівновіддаленість українського президента від американських виборів та американських скандалів. До жорсткого діалогу зі ЗМІ він не був готовий. Відповіді у стилі „він наша людина”, „він хороша людина”, що повторюють стилістику опублікованої стенограми, ще підсилили лють Трампа і це було видно неозброєним оком.

На мою думку, при підготовці візиту було зроблено декілька помилок. По-перше, скандал зі стенограмою. Мали бути підготовлені чіткі пояснення, а не емоції та відповіді у стилі „він хороша людина”. Українська сторона, схоже, не була готова до „розлюченого Трампа”. Команді Зеленського важливо було б застрахуватися від повторення помилки Порошенка, – втягнутися у вибори у США на боці однієї зі сторін”.

Євген Магда, виконавчий директор Інституту світової політики:

„Президент Зеленський є заручником власного іміджу. Більшість із нас вважає, що він здатен фонтанувати імпровізацією, жартами. Але, насправді, його публічні виступи показують, що це не так...”

Стосовно зустрічі з Дональдом Трампом. Мабуть, у тих непростих умовах, тобто коли було оприлюднено текст телефонної розмови, навряд чи очікувалося щось інше. Інша річ, що цей текст показав – Зеленський недостатньо

(Закінчення на стор. 12)

ні замашки В. Зеленського. Бажання запевнити Д. Трампа, що у нього буде „свій на сто процентів” Генеральний прокурор, іншими словами кишеньковий, та більшість у Верховній Раді, свідчить, що про такі речі, як верховенство права, розділення вповноважень різних гілок влади, демократичні процедури, він зеленого поняття не має. А якщо й має, то готовий повністю ними нехтувати. По суті, він перед Д. Трампом хизувався необмеженою владою, значно більшою, ніж у самого Д. Трампа. Бо в американській державній машині існує система стримувань і противаг. Президент США має великі вповноваження, але він не всесильний. Його може підкорити Конгрес, а незалежний суд – скасувати будь-яке незаконне його рішення. Зокрема Конгрес змусив Д. Трампа застосувати санкції проти Росії, хоч він й усіляко пручався та зволював.

Натомість В. Зеленський, всупереч передвиборним обіцянкам, безцеремонно розставив своїх людей на всі ключові посади в державі.

Після оприлюднення цієї розмови в Конгресі США розпочали процедуру імпичменту Д. Трампа. Зрозуміло, у Верховній Раді, де тотальна „зелена” більшість, про імпичмент ніхто й не заїкнеться. Але ця скандальна історія мала б укотре відкрити очі тим, хто не хоче бачити очевидного. Та з часом, переконана, і для прихильників В. Зеленського набереться критична маса для переоцінки свого кумира.

„Високий замок”, 26 вересня

Наталія Балюк – головний редактор газети „Високий замок”, Львів.

Зеленський в ООН: повний текст виступу президента України

Виступ Президента України Володимира Зеленського на загальних дебатах 74-ої сесії Генеральної Асамблеї ООН, 25 вересня. Джерело: Офіс Президента України.

Вельмишановний пане Президенте, Ваші високоповажності, Пані та Панове!

Від імені України вітаю Вас, пане Президенте, з обранням Головою 74-ої сесії Генеральної Асамблеї ООН. Україна підтримує реалізацію всіх амбітних пріоритетів цього річної Асамблеї.

Будьмо відверті, всі присутні тут мають різні інтереси, погляди, цінності та проблеми. Але є те, що об'єднує нас усіх. У кожного з вас, пані та панове, був той самий, перший виступ з цієї трибуни.

Будь ласка, згадайте свої відчуття у ту мить. Кожен з вас, авторитетний і поважний сьогодні, був колись починаючим, але, я точно впевнений, щирим світовим політиком. І тоді коктейль з прагматизму, скепсису та суворої геополітичної реальності ще не встиг загасити ваш запал, романтизм і непохитну віру в те, що світ можна змінити на краще.

Згадайте, як важливо було тоді донести проблеми та біди своєї країни і свого народу. Як важливо було тоді бути почутим.

І сьогодні я маю аналогічні відчуття.

Я розповім вам одну історію. Історію людини, для якої „бути почутим” стало сенсом життя. Адже цей чоловік мав божественний голос. Його називали одним з найкращих баритонів і контратенорів світу. Його голос звучав у Карнегі-Голі в Нью-Йорку, соборі Нотр-Дам, лондонському Ковент-Гардені та Гранд-Опера у Парижі. Кожен з вас міг би особисто почути його неймовірний спів. Але, на жаль, є річ, яка не дозволить вам цього зробити. Вона виглядає – зараз я вам покажу – ось так.

12.7 міліметра, які не просто зупинили його кар'єру. Вони зупинили його життя. Ось це коштує 10 дол. І, на жаль, сьогодні на нашій планеті це – вартість людського життя.

Таких історій – тисячі. Таких куль – мільйони. Ласкаво просимо у XXI ст. Вік можливостей. Де замість „бути почутим” у вас є можливість бути вбитим.

Людину, про яку я вам зараз розповів, звали Василь Сліпак. Це українець, соліст Паризької національної опери, який загинув на Донбасі, захищаючи Україну від російської агресії.

П'ять років триває війна на Донбасі. П'ять років, як Росія анексувала в Україні півострів Крим. Сьогодні, коли існують тисячі сторінок міжнародного права та сотні організацій, покликаних його захищати, наша, саме наша країна зі зброєю в руках, втрачаючи своїх громадян, відстоює власний суверенітет і територіальну цілісність.

Понад 13 тис. загиблих. 30 тис. поранених. Півтора мільйона людей змушені покинути свої домівки. Щороку ці жахливі цифри звучать тут з однією лише поправкою – щороку ці цифри зростають.

Завершення війни, повернення всіх окупованих українських територій і панування миру є моїм завданням. Але не ціною життя наших громадян, не ціною свободи чи права України на власний вибір.

Саме тому ми потребуємо світової підтримки. Я розумію: всі присутні тут мають власний державний клопіт. І чужі проблеми не повинні хвилювати вас більше, ніж власні. Але в сучасному світі, де ми з вами живемо, більше немає чужої війни. І ніхто з вас не зможе почувати себе у безпеці, коли йде війна в Україні, коли йде війна в Європі.

І фатальною може стати думка, що вас це все не стосується і ніколи не торкнеться. Не можна мислити про глобальне й запліщувати очі на деталі чи, як комусь здається, навіть дрібниці. Бо саме так закладався фундамент для двох світових війн. І ціною неухважності, мовчання, бездіяльності чи небажання поступитися власними амбіціями зрештою стали десятки мільйонів людських життів. Невже людство почало забувати про ці страшні уроки історії?

Президент України Володимир Зеленський під час виступу 25 вересня на сесії Генеральної асамблеї ООН показує кулю такого роду, від якої загинув Василь Сліпак. (Фото: Офіс Президента України)

Україна про них пам'ятає. І Україна завжди демонструвала світу готовність забезпечувати мир цивілізованим шляхом. І робила кроки на шляху до міжнародної безпеки. Наприклад, коли відмовилася від ядерного потенціалу, що на той час був більшим, ніж у Великої Британії, Франції та Китаю разом узятих.

Бо нам здавалося, що ми всі будемо інший, новий світ. У якому для того, щоб твою думку чули і зважали на неї, не потрібно мати ядерну зброю. В якому тебе поважатимуть саме за справи, а не за наявність ядерних боєголовок.

Врешті-решт у цьому „новому” світі наша держава втратила частину своїх територій та майже щодня втрачає своїх громадян.

Саме тому хто, як не Україна, має сьогодні право говорити про необхідність переосмислення та перегляду сучасних світових правил?

Безумовно, ми не ставимо під сумнів авторитет міжнародних інституцій, зокрема Організації Об'єднаних Націй. Але слід визнати, що механізми є небездоганними. Вони починають давати збій, а отже – потребують оновлення.

Організація Об'єднаних Націй. Та будьмо відверті – чи є нації сьогодні справді об'єднаними? А навіть якщо так, то що саме їх об'єднує? Це лиха, катастрофи, війни.

З цієї найвищої у світі трибуни завжди чути заклики до справедливих змін, праведні обіцянки, проголошення нових ініціатив. Настав час зробити так, щоб вони завжди підкріплювалися реальними справами. Бо у сучасному світі, де людське життя коштує 10 дол., слова вже давно знецінені.

Згадаймо, з якою метою у 1945 році було створено ООН? Це підтримання та зміцнення миру й міжнародної безпеки. Але що робити, коли у небезпеці сама основа міжнародної безпеки?

Адже будь-яка війна сьогодні – в Україні, Сирії, Лівії, Ємені чи іншому куточку планети, незалежно від кількості її жертв – це найбільша загроза всій цивілізації. Тому що у 2019 році людина розумна, гомо сапієнс, і досі вирішує конфлікти, вбиваючи собі подібних. Упродовж усього часу свого існування людство постійно знаходило нові способи для подолання відстані, передачі інформації, лікування хвороб.

І тільки одне залишається незмінним: суперечності між народами та державами досі вирішуються не словами, а ракетами. Not by word. But by war.

Не думайте, будь ласка, що війна десь далеко. Методи її ведення, технології та озброєння призвели до того, що наша планета вже не така велика. І сьогодні часу, який я витратив на останній абзац, достатньо, щоб зруйнувати Землю вщент.

Це значить, що на кожного лідера лягає відповідальність не лише за долю власної країни, а й за долю всього світу. На мою думку, нам всім потрібно усвідомити, що сильний лідер не той,

(Закінчення на стор. 12)

АМЕРИКА І СВІТ

■ Брат президента Ірану засуджений

ТЕГРАН. — Представник іранського судівництва повідомив 1 жовтня, що брат Президента Гасана Роугані – Госейн Ферейдоун засуджений до п'яти років ув'язнення за корупцію. Президент, котрий був обраний у 2013 році на платформі боротьби з корупцією, не мав коментарів в цій справі. У березні Аятола алі-Хаменай, верховний провідник Ірану, призначив Ебрагіма Раїсі на пост головного судді країни. Е. Раїсі агресивно вичищує фінансову корупцію. В інтерв'ю при кінці вересня для телевізійної станції „ABC News” Г. Роугані сказав, що санкції, які Президент США Дональд Трамп відновив на Іран в 2017 році, є „надзвичайно деструктивні й надзвичайно болючі”. Внаслідок цього інфляція в країні зросла до 31 відс. в 2018 році, а безробіття серед молодих людей по містах досягло 31.5 відс. на початку 2019 року. Критики вказують на корупцію в країні. („ABC News”)

■ Третина мешканців США має зброю

ПРІНСТОН, Нью-Джерсі. – Відома компанія опитувань „Гелуп” оприлюднила 16 вересня висліди свого опитування щодо присутності вогнепальної зброї серед американців. Серед дорослих мешканців США 32 відс. (81 млн. осіб) мають вогнепальну зброю. 61 відс. респондентів сказали, що мають зброю для особистої безпеки, 31 відс. сказали, що мають її для полювання, 21 відс. вживають зброю для розваги або для вправ, 5 відс. просто „люблять зброю”, а ще 5 відс. кажуть, що це є право, надане Другою поправкою до Конституції. Для 5 відс. зброя є сімейна успадкована реліквія, а для 4 відс. це є „родинна традиція.” Для 3 відс. зброя є пов'язана з їхньою працею в правоохоронних органах або збройних силах. („www.gallup.com”)

■ Трійням не вдалося оминати кари

ЛОНДОН. – Трійнята „намагалися використати їхній ідентичний основний генетичний матеріал (ДНК) людини”, щоб уникнути арешту, сказав інспектор Скотленд Ярду Дрис Гаюкане. Але поліція зуміла встановити, що всі три брати брали участь в злочинному володінні зброєю, хоч не можливо було пов'язати знайдений ДНК на зброї до одної особи. Суддя Джан Гилен 6 вересня засудив всіх трьох до 14-18 років ув'язнення за намагання доставити зброю четвертому злочинцеві, котрий був засуджений на довічне ув'язнення. („CNN”)

■ Протести в Гонг-Конгу зростають

ГОНГ-КОНГ. – В той час, коли китайський уряд 1 жовтня відзначав 70-ту річницю проголошення Китайської Народної Республіки, зіткнення між поліцією та демонстрантами за демократію в Гонг-Конгу зростають до найвищого рівня, відколи вони розпочалися весною і переросли в масовий рух літом. В Пекіні Президент Хі Цінпінг спостерігав найбільшу військовослужбовців та імпозантною презентацією технологічно завантаженої зброї. Це мало бути пересторогою для ворогів та попередженням неспокійним регіонам, що рух опору не буде толерованим. Але протестувальників в Гонг-Конгу це не залякало – вони марширували, скандуючи антипартійні гасла. Один з демонстрантів був прострілений поліцеєм і перебуває в критичному стані в шпиталі. Це вперше поліція застосувала вогнепальну зброю проти протестувальників. Протести спалахнули з вимогами не ухвалювати законопроект місцевої влади, що міг призвести до видання мешканців Гонг-Конгу для судів чи відбування покарань до Китаю. Після скасування законопроекту учасники розширили вимоги, домагаючись відновлення повної демократії. Марш протесту 1 жовтня був днем жалоби за мільйонами жертв комуністичної революції 1949 року і за „смерть свободи” в Гонг-Конгу. Агенція новин „Ройтерс” встановила, що число китайських військовослужбовців в Гонг-Конгу зросло від 3,000-5,000 до 10-12 тис. („The Economist”)

Україні потрібна реформа освіти

Нова українська школа (НУШ) – це назва реформи загальної середньої освіти, яку здійснює Міністерство освіти і науки спільно з сотнями вчителів і управлінців з освіти по всій Україні. Головна мета – створити школу, у якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, як це відбувається зараз, а й вміння застосовувати їх у житті.

Вже ухвалено новий закон „Про освіту“, підготовлено 22 тис. вчителів. Перш ніж запровадити нові підходи до навчання по всій країні, вирішили апробувати їх у 100 школах – у кожному регіоні було обрано по чотири школи, в яких було набрано по дві нові перші класи. Вчителі, які працюють у цих класах, відзначають, що їхні учні набагато краще спілкуються один з одним й іншими людьми.

НУШ буде збережена як пріоритет, до якого спробують додати певні рішення в інших сферах, зокрема цифровізацію освіти. Має з'явитися ринок електронних освітніх матеріалів. Тепер діти ніби народжуються зі смартфонами і робити вигляд, що їх не існує, було б неправильно. Водночас близько 700 шкіл, які станом на 1 січня цього року взагалі не мали доступу до інтернету, а майже 9,000 мали дуже низьку його швидкість. Тому треба почати з доступу до інтернету, з наявності приладів.

Треба змінювати дошкільну освіту, коли дитина починає досліджувати світ, розуміти себе, починає розвиток емоційного інтелекту. Одним із пріоритетних завдань є прийняття нового закону про дошкільну освіту.

Після школи учні мають обирати: здобути робітничу кваліфікацію і швидко вийти на ринок праці, чи отримати вищу освіту. Тепер величезний відсоток учнів іде в заклади вищої освіти, а всього третина іде до закладів професійної освіти. Це неправильно, тому що багато дітей втрачають можливість отримувати в майбутньому кращу платню, краще жити. Професійна освіта має надавати ті кваліфікації і вчити ті професії, які є затребуваними на ринку праці, і гнучко реагувати на потреби економіки. Настав час фінансувати багатопрофільні центри підготовки, які матимуть нормальну оплату і хороших фахівців, котрі відповідатимуть запиту працевлаштування.

Тепер в Україні є понад 700 закладів професійно-технічної освіти, потрібна така кількість закладів, чи дійсно є сенс тримати в області кілька закладів, які готують фахівців за однією й тією ж професією. У кожній області треба подивитися, які є заклади і де вони перетинаються своїми профілями. І тоді думати, як заохотити їх до об'єднання.

Ще мало уваги до вищої освіти, ще є погані, застарілі програми у студентів. На фінансування закладів повинні впливати показники працевлаштування випускників, якість наукової діяльності університету, присутність у міжнародних програмах. Працевлаштування випускників буде одним з показників, який визначатиме об'єм фінансування закладів вищої освіти.

Інше питання – управління. Ректора держава наймає, щоб управляти закладом вищої освіти, і може вимагати від нього певних показників якості. У контракті кожного ректора має бути чіткий перелік ключових показників ефективності, яких він має досягати. Вибори ректора слід переосмислити, аби дати можливість іншим спробувати свої сили. Дуже важливо, аби молоді науковці не виїздили за кордон. А якщо виїздили, то на якесь наукове дослідження, стажування, і поверталися додому.

ІСТОРІЯ

Невтомна у боротьбі за Україну

Світлана Орел

Одеситка Галина Могильницька у своїх книгах показала істинний стражденний шлях Української церкви та розвінчала міти Московського Патріархату у той час, коли на одержання Томосу не було не лише певної, а навіть примарної надії. Вона народилася 8 травня 1937 року в Одесі. Великих надій у її житті, очевидно, було дуже мало. Ні, вона не стала політв'язнем, як її майбутній чоловік, поет Олекса Різників.

Вона мусила бути опорою для старих батьків. Пізніше доглядати своїх дітей, вистояти проти зневаги застою, русофільства, але не втратити себе, не загасити у серці світло віри в Україну і в Бога.

„Дитинство її пройшло у у селі Велика Мечетня понад Бугом, – написав про неї письменник з Одеси Сергій Дмитрів, – серед буйноквіття велетенського шкільного саду, де мешкали її дідуно й бабуня. Допитливий розум дівчинки шукав пояснення всьому, що відбувалось довкіл, в книгах дідусевої бібліотеки, де був живий, терпкий, мов євшан-зілля, образ давньої Русі-України, якого не затьмарили ідеологеми пізньої офіційної науки. Вона просто давно збагнула заборонену правду“.

Розповідає донька письменниці Ярослава Різників (теж авторка краєзнавчих книг, начальник управління культури, національностей та релігій Одеської області): „Батьки моєї мами були математиками. Вступила до Одеського фінансово-кредитного технікуму, де на третьому курсі за відвідування церкви була виключена з Комсомолу, а за тим і з технікуму. Працювала на різних роботах, у тому числі й робітницею на заводі. Вступила на філологічний факультет Одеського університету. Особливий вплив на неї справив Святослав Караванський, який за віком і знаннями мав би не на студентській лаві сидіти, а стояти за кафедрою. Разом пропагували в Одесі українське слово, поклали квіти до пам'ятника Тарасові Шевченкові“.

У кінці 1965 року Г. Могильницька у домі Караванських познайомилася з Василем Стусом, а під час його наступного приїзду влаштувала його виступ на вечорі-зустрічі студентів філологічного факультету з Віталієм Коротичем. Це був єдиний виступ поета-дисидента в Одесі. У 1967 році, закінчивши університет, вийшла за О. Різників, дістала призначення у Балтське педагогічне училище, але педагогічна рада звільнила її з роботи за „пропаганду творчості націоналістичних поетів“ Ліни Костенко, Василя Симоненка, Івана Драча, Миколи Вінграновського. Стала сільською вчителькою. Вела шкільний театр, фольклорний колектив „Джерельце“. Писала вірші, у тому числі й дитячі.

Галина Могильницька під час презентації книги „Імена“. (Фото: архів Галини Могильницької)

Влітку 1991 року відвідала Караванських у США, викладала на курсах підвищення кваліфікації учителів шкіл українознавства в діаспорі, мала низку виступів.

У 1994 році повернулася до Одеси, де працювала вчителькою української мови та літератури. Після загибелі В'ячеслава Чорновола, з яким Г. Могильницька товаришувала ще з 1965 року, очолила Чорноволівське крило розколотої Руху в Одесі та відновила Одеську крайову організацію НРУ.

З 1998 року працює старшим викладачем Одеського обласного інституту удосконалення учителів. За низку наукових, науково-публіцистичних публікацій з утвердження авторитету України та дослідження білих плям в історії України їй присуджено премії ім. В. Стуса та Ірини Калинець.

Книгу поем Г. Могильницької „Імена“ подарував мені О. Різників, який минулої зими відвідав Кропивницький з нагоди вручення йому літературної премії ім. Євгена Маланюка. Уже з перших сторінок стало зрозуміло: авторка – непересічний талант. Її поеми належать до найкращих зразків української поезії. Її публіцистичні книжки не лишають й сліду від мітів Московського Патріархату про свою виключну канонічність та вигадане першорідство. Це зробила Г. Могильницька, коли в Одесі ніхто не наважувався входити у конфлікт з надзвичайно впливовим Митрополитом Одеським і Ізмайльським Агафангелом. Вона ж показала справжнє обличчя цього імперця й користюба.

Книги ці видавалися за рахунок жертводавців-одномудців, не продаються, а даруються і тому теж мають особливу цінність. Очевидно, вони потребують перевидання більшими тиражами, бо мають потенціал стати важливою основою у становленні незалежної Української Соборної Церкви.

СВОБОДА

Пам'ятаймо
про
Україну!

Газета заснована у 1893 році

Видає Український Народний Союз

Головний редактор: Рома Гадзевич

Редактори: Левко Хмельковський, Петро Часто

FOUNDED IN 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054

☎ (973) 292-9800

E-mail: svoboda@svoboda-news.com

Fax (973) 644-9510

Website: www.svoboda-news.com

Postmaster, send address changes to:

Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Передплата:

\$90.00 на рік, \$50.00 на півроку.

Для членів УНСоюзу – \$80.00 на рік, \$45.00 на півроку.

Електронна версія (www.svoboda-news.com) – \$40.00.

Чеки і грошові перекази виставляти на „Svoboda“.

Periodicals postage paid at Caldwell, NJ 07006 and additional mailing offices.

Адміністрація „СВОБОДИ“

Адміністрація / Оголошення	Володимир Гончарик ☎ (973) 292-9800 x 3040 Fax (973) 644-9510 E-mail advertising@ukrweekly.com
Передплата	Володимир Гончарик ☎ (973) 292-9800 x 3040 E-mail subscription@svoboda-news.com

Думки, висловлені в матеріалах, підписаних конкретним автором, не конче віддзеркалюють позицію редакції тижневика „Свобода“ або її видавця.

НАШ АРХІВ:

WWW.SVOBODA-NEWS.COM

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Прощальне слово Володимира В'ятровича

Це була прогнозована новина: Володимира В'ятровича звільнено з посади голови Українського інституту національної пам'яті. В. В'ятрович після звільнення планує повернутися до історичних досліджень, адже останні п'ять років не міг приділити час цій сфері. Він так підсумував результати зробленого за час його керівництва:

„Я завершив свою каденцію як посадовець, який відповідав за державну політику національної пам'яті. Ставив амбітні цілі і втілював практично всі завдання, які ми сформулювали разом із командою, громадськістю, партнерами-політиками і вищим керівництвом країни. Декомунізація публічного простору в Україні відбулася. Мій син, і всі наші діти, більше не підуть у школу вулицями імені вбивць і не читатимуть в підручнику захоплюючу неправду про тюрму народів.“

Ціна свободи завжди висока, і, як не дивно, глянути правді у вічі іноді найважча з вимог до вільної людини. Україна, як інші вільні країни Європи, нарешті подивилася і засудила комуністичний і нацистський режими як однакове зло. Це засудження – крок політичний, але політики там обмаль.

Це насамперед спосіб втамувати біль мільйонів і наше спільне прагнення справедливості. Тож ми

відкрили всі без винятку таємні документи радянських спецслужб, щоб кожен міг знайти загублених близьких і кожен міг дізнатися, чому важливо засудити репресії. Щоб вирвані з родин, вигнані з дому, позбавлені хліба, свободи і гідності повернулися, бо тільки там, де пам'ятають загиблих, будуть ті, хто захищає живих. Відкривши архіви і визнавши борцями за незалежність тих, хто боровся за свободу, Україна пішла далі: розпочала нову реабілітацію, за власним законом, а не за кучими правилами СРСР.

В часі війни на Донбасі ми визнали солдатами тих, хто збройно захищав свободу українців у минулому столітті. Ми пляномірно повертаємо їм їхнє добре ім'я. Більшості – посмертно. Відтепер і вони, і сучасні воїни мають спільне свято: День захисників України 14 жовтня. Оновлений календар державних свят молодій державі має на меті нагадувати, що в нашого народу тисячолітня історія. І ми ніколи не здавалися. Найближчим прикладом цього став Майдан та нинішня війна.

Оцінити вагу внеску „Небесної сотні“ та сучасних захисників України – справа вже наступних поколінь, наше завдання – зберегти свідчення й пам'ять. Спо-

Володимир В'ятрович і його шанувальниці біля Українського інституту національної пам'яті. (Фото: Георгій Лук'ячук)

рудження Меморіалу „Небесної сотні“ розпочалося, і я вірю – буде завершено найближчим часом. Музей Майдану, Архів національної пам'яті, регіональні філії, Національна комісія з реабілітації жертв репресій покликані творити інфраструктуру пам'яті. Продовжити цю політику – означає йти назустріч свободі і зберігати міц-

ний імунітет проти порушень прав людини. А я продовжуватиму писати історію. Повертати голос – право сказати від свого імені – тим, кого ворог позбавив усього. Всього, крім нас, їхніх нащадків, які пам'ятають“.

Георгій Лук'ячук,
Київ

Брехня про смерть Кушнарєва перемогла

16 січня 2007 року був смертельно поранений на полюванні керівник Харківської області Євген Кушнарєв – конкурент Віктора Януковича на президентських виборах. В. Янукович на початку своєї політичної кар'єри не мав ні освіти, ні грошей, зате відбув два тюремні вироки. В. Янукович і Петро Порошенко були співголовами партії „Трудова солідарність України“ (згодом Партія Регіонів). У березні 2001 року П. Порошенко понизили до заступника голови, він зрозумів, що поставили на В. Януковича, і через пів року залишив партію. Є. Кушнарєв у 2004 році підтримував кандидатуру В. Януковича на посаду президента, а у 2007 році виступив як головний конкурент В. Януковича. Вважав, що людину, яка один раз програвла президентські вибори, вдруге виставляти не варто.

Відразу після загибелі Є. Кушнарєва поширювалася версія, що

під час повернення з полювання внаслідок різкого гальмування автомобіля несподівано вистрелила одна з рушниць. Рушниця була складена десь в автомобілі, і одна з них була у бойовій готовності. Початкову версію майже одразу доповнили іншими: дорогу перебивав вовк (чи кабан), мисливці зупинилися, повисакували і почали стріляти, хтось поцілів у людину; мисливці зайняли позиції для відстрілу звіра, а коли вискочив вовк і почалася стрільба, одна з куль зрикошетила від дерева і влучила у людину.

Такий різнобій стався тому, що свідки неодноразово міняли покази, а то й просто відмовлялися давати свідчення. Пораненого не відразу повезли до лікарні, віддаленої ледве на 40 кілометрів. Доставляли його туди кілька годин, бо зупинилися у будівлі одного з мисливців, ніби для надання „першої допомоги“. Коли поранений при-

був у лікарню, він вже втратив так багато крові, що його стан був несумісний із життям. Наступного дня Є. Кушнарєв помер. Звідси можна зробити другий висновок: мисливці плянували вбити Є. Кушнарєва. Розробили легенду, щоб видати вбивство за нещасний випадок. Але щось пішло не так, куля потрапила в живіт, а не у серце. Якби пораненого доставили у лікарню зразу, то там могли б врятувати хворого. От і кружляли навколо лікарні кілька годин.

Одяг Є. Кушнарєва у випраному вигляді слідчі отримали через два тижні після події. Провокутившись загалом два половиную роки, на суд не мали що подати. Речові докази знищили з участю Верховного суду України.

Хто замовив вбивство? 17 січня 2007 року В. Янукович перебував з візитом у Туреччині. Під час прес-конференції йому передали повідомлення про смерть Є.

Кушнарєва. Потужна сила обрала його кандидатом в президенти, а потім і поставила на цю посаду. А що це за сила? Секрету тут ніякого. На посади міністра оборони і голови Служби безпеки України В. Янукович запросив посланців Москви, які добряче понищили Україну. Вони готували майбутні події. І втік В. Янукович саме у Росію – то це і є його хазяї. Звідси зробимо висновок: вибори президента України 2010 року контролювала Москва. Чи влаштував Володимира Путіна Є. Кушнарєв як президент? Люди, які добре знали Є. Кушнарєва, твердили, що він ні за яких обставин не став би прислужником.

Брехня про смерть Є. Кушнарєва перемогла. Брехня про чесне обрання В. Януковича перемогла. Час починати опір!

Володимир Мельник,
Москва

ТОЧКА ЗОРУ

Навіть поспішаючи, треба бути обережним

Аскольд С. Лозинський

Сьогодні у США та, мабуть, в Україні говорять про те, що Президент США Дональд Трамп сам, а також через свого адвоката Рудольфа Джуліані тиснув на Україну та на Президента Володимира Зеленського чи колишнього Генерального прокурора Юрія Луценка, щоб вони дослідили скорумповану діяльність в Україні сина колишнього віце-президента США Джо Байдена, а то і можливий вплив

самого Віце-президента у цьому. Підозра включає, що Президент Д. Трамп погрожував відібрати допомогу Україні від США, якщо Україна не досліджує цю справу.

Коли Р. Джуліані вимагав дослідження, Ю. Луценко відповів, що дослідження проведено і не встановлено будь-якого злочину. Р. Джуліані знову забажав зустрічі з В. Зеленським у травні цього року в цій справі, але йому було відмовлено. Кажуть, що у телефонічній розмові президент США вісім

разів вимагав чи просив такого дослідження. Україна заявила, що на формальне прохання від США вона готова поновно розглянути це питання.

Я не виступаю оборонцем Президента Д. Трампа, але його поведінка, хоча скандальна і примітивна, не є кримінальною. Просто він показав себе ще раз не моральним, не етичним, а у цьому немає нічого нового. Поведінка Д. Трампа говорить багато про нього, як про людину. Оскільки ж амери-

канці його обрали президентом, то це більше осуд його виборців, ніж його самого.

Другою темою сьогодні є справа земельної реформи, тобто приватизація землі. Сам президент зрозумів тривогу і пояснив, що така реформа стосується виключно українців. Але внаслідок нового законодавства олігархи закуплять половину чи то майже цілу Україну. Тобто, потрібні чіткі

(Закінчення на стор. 14)

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

Український фестиваль десятих раз приймав гостей

Танцюють учні школи Школа українського народного танцю „Іскра“.

З Канади приїхав гурт „Калина“.

Левко Хмельковський

ВИПАНИ, Нью-Джерсі. – 21 вересня в Українському Американському Культурному Центрі Нью-Джерсі відбувся 10-ий Український фестиваль. Зранку на площі розгорнули свої інформаційні намети чис-

ленні громадські, фінансові, медичні та інші організації, зокрема спонзори фестивалю Українська Федеральна Кредитова Спілка „Самопоміч“, Український Народний Союз, Українське Лікарське Товариство Північної Америки. До набутого були численні вироби народно-

го мистецтва, вишиванки, музичні записи, пам'ятки.

На сцену вийшли представники об'єднання Українські Американські Ветерани (УАВ) з прапорами України, США, Канади та УАВ. Настоятель Української католицької церкви св. Івана Хрестителя у Випа-

ні о. Степан Білик виголосив молитву й слово про Україну. Хвилиною мовчанки було вшановано пам'ять полеглих оборонців України.

Оксана Телепко співала гімн Канади і України, Аня Салевич – гімн США.

Громаду вітали посадник містотворення Гановер Рональд Франціолі, його заступник Джон Фермоска, фріголдери повіту Моріс Даг Кабана, Томас Мастранжело, Кетрін ДеФіліпо, Гетер Дарлінг та інші посадовці. Троє з них виступили з вітаннями.

Ведучі О. Телепко та Андрій Вовк представили гостей, учасників концертів, спонзорів. Особливу вагу вони приділили УНСоюзові, який цього року святково відзначає своє 125-річчя й з цієї нагоди влаштував на фестивалі льотерію, а також надрукував барвисту програму.

Біля столу Українського Народного Союзу гостей інформували про його можливості Марійка Дрич, Оксана Станько, Ненсі і Михайло Богдани. Люба Демітре. Тут були свіжі випуски газет „Свобода“ і

Ведучі Оксана Телепко та Андрій Вовк з танцюристами Танцювальної школи „Надія“.

Українську Федеральну Кредитову Спілку „Самопоміч“ представляли Оля Демко та Михайло Козюпа. Зліва – о. Степан Білик.

(Закінчення на стор. 12)

Стажувалася студентка з України

ЕДМОНТОН, Альберта. – 3 червня по вересень цього року у Методичному центрі української мови (МЦУМ) стажувалася студентка Дніпровського національного університету ім. Олеся Гончара Надія Шаповалова. Стажування відбувалося у рамках програми „Globalink Research Internship“, яка є частиною канадської неприбуткової організації „Mitacs“.

Ось уже 20 років ця організація здійснює освітні та науково-дослідницькі програми у Канаді. Вона тісно співпрацює з університетами, компаніями, федеральним та провінційними урядами з метою розбудови конструктивного партнерства на підтримку промислових та соціальних іновачій у Канаді та за її межами.

У 2017 році „Mitacs“ та Шевченківська Фондація підписали договір про посилення українсько-канадських науково-дослідницьких зв'язків. Таке партнерство надало можливість студентам з України приїжджати до Канади і працювати над проектами під керів-

ництвом канадських професорів. Цього року на стажування в Альбертському університеті приїхало п'ять студентів з України. Одна з них Н. Шаповалова працювала над реорганізацією та упорядкуванням україномовної бібліотеки МЦУМ під керівництвом колишнього директора центру проф. Алли Недашківської.

Про цей проект розповіла проф. А. Недашківська: „Бібліотека МЦУМ була заснована ще у 1970-их роках. Упродовж багатьох років матеріали збиралися з публічних та приватних колекцій у Нью-Йорку, Нью-Джерсі, Торонто та Едмонтоні. Наразі наша бібліотека має близько 8,000 видань та аудіовізуальних матеріалів, переважна більшість яких – українською мовою. Деякі з наших матеріалів існують в єдиному примірникові в Північній Америці, що робить нашу бібліотеку унікальною. Ми плануємо інтегрувати наш каталог в бібліотечну систему Альбертського університету, а згодом, по можливості, і в „Edmonton Public Library“.

Таким чином, до наших матеріалів матимуть доступ не лише місцеві жителі, а й читачі з усієї Канади та всього світу. Цей проект розпочали кілька років тому завдяки підтримці Шевченківської Фондації, Товариства збереження української спадщини Альберти та Уряду Альберти. Завданням Н. Шаповалова було продовжити роботу над каталогом відповідно до стандартів бібліотеки Альбертського університету“.

Про свої враження розповіла Н. Шаповалова: „Упродовж 12 тижнів мого стажування я здобула новий досвід, набула нових навичок та умінь, перш за все у галузі бібліотекознавства. У цьому мені допомагала Шерон Фарнел – координатор відділу бібліографії Альбертського університету, з якою ми співпрацювали. Також я дізналася багато цікавого про українців Канади, відкрила для себе канадський варіант української мови, багато рис якого увійшли до найновішої редакції правопису української мови. Мені дуже хотілося

Надія Шаповалова. (Фото: МЦУМ)

б, щоб якомога більше людей мали доступ до цих та інших матеріалів бібліотеки. І я дуже пишаюся тим, що причетна до здійснення цього важливого задуму“.

МЦУМ

Трибуна Українського Народного Союзу

УНСоюз святкує 125 років: Фотофакт з історії, 1921

Ця історична фотографія з 1921 року була знята, коли Митрополит Української Греко-Католицької Церкви Андрей Шептицький відвідав Головну Канцелярію Українського Народного Союзу та Видавництва „Свобода” в Джерзі-Ситі, Нью-Джерзі, під час своєї подорожі по США. На спільній фотографії з шановним владикою з України (який стоїть другий зліва в першому ряді) перед будинком при 83 Гренд Стріт: (перший ряд зліва) Головний рекордовий секретар УНСоюзу Іван Каштанюк, працівниця адміністрації „Свободи” Марія Кирчів, Головний президент УНСоюзу Семен Ядловський; (другий ряд) Антін Онисик, Головний фінансовий секретар Роман Слободян, бувший Головний секретар Стефан Мілянович, неназваний священник, працівники друкарні „Свободи” Степан Гладкий і Петро Маційовський та управитель „Свободи” Кость Кирчів. Митрополит Андрей в ранніх 1920-их роках відвідував вірних у Західній Європі та Північній і Південній Америці.

На веб-сторінці УНСоюзу читачі можуть переглянути фотоархів з історії організації. Фотоархів доповнюється і удосконалюється. Загляньте тут: una-inc.org/una/the-una-is-125-years-old/.

LONG TERM ANNUITIES

**4.00%*
9 YEAR**

**3.75%*
7 YEAR**

**3.25%*
5 YEAR**

*FIRST YEAR RATE
ALL ANNUITY RATES
SUBJECT TO CHANGE
NOT AVAILABLE
IN ALL STATES

**CALL US TODAY!
888-538-2833**

INSURING OUR COMMUNITY

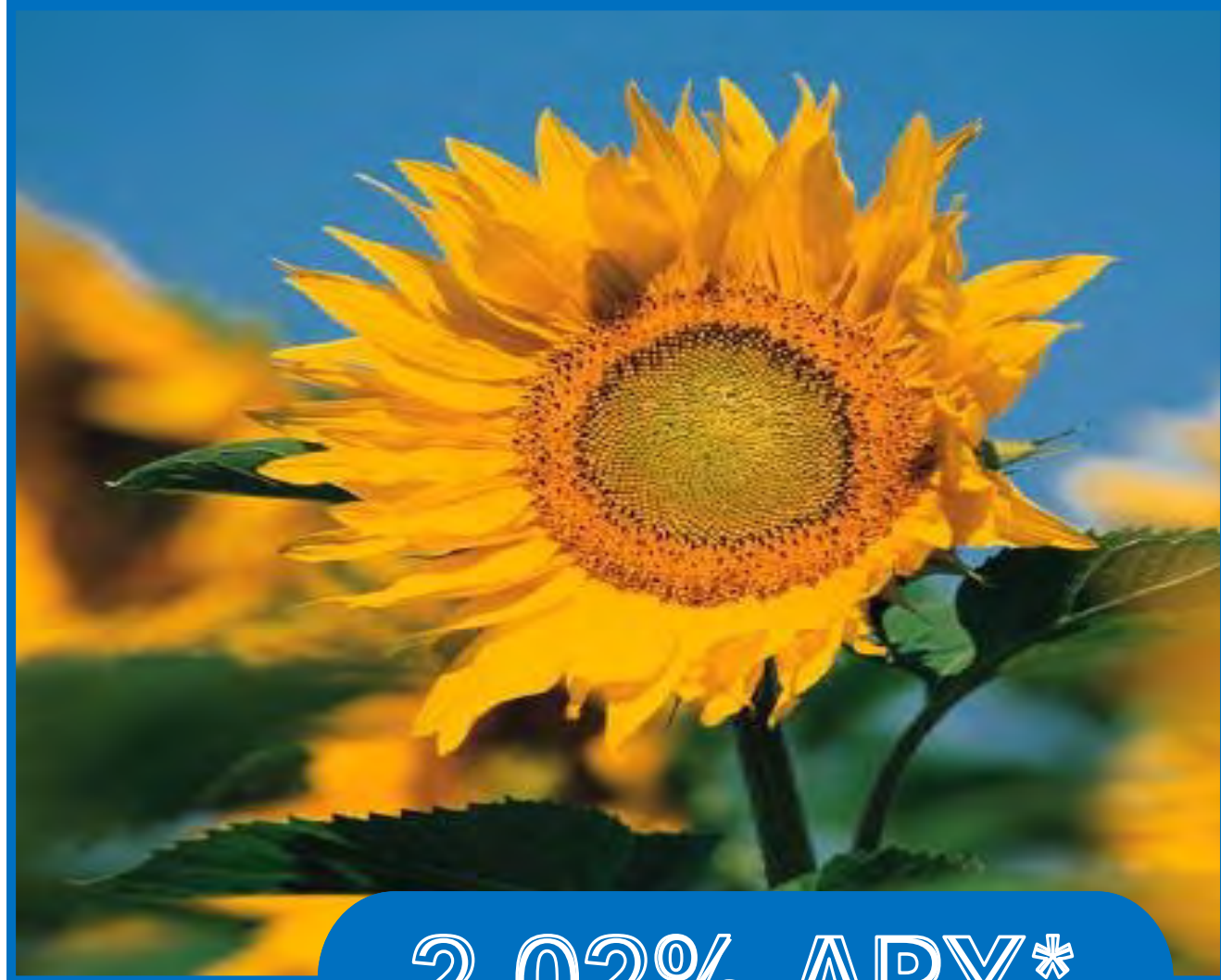
UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.
2200 ROUTE 10, PARSIPPANY, NJ 07054 • WWW.UNAINC.ORG

SELF RELIANCE NEW YORK
Federal Credit Union

САМОПОМІЧ - НЬЮ ЙОРК
Федеральна Кредитова Кооператива

2.02% APY*

**Ваші заощадження зростають
на Money Market рахунках!**

*Обслуговуємо членів кредитівки та українську
громаду з 1951 року!!*

*Пропонуємо кредити, депозити та картки Visa
за найкращими відсотковими ставками!*

**APY-Annual Percentage Yield is calculated on the assumption that dividends remain on deposit.
Interest compounded daily, posted monthly. Minimum to open and maintain MMA is \$2,500.00.
Up to six withdrawals per month allowed. Minimal withdrawal amount—\$500.
Rates are effective 8/21/2019 and are subject to change.*

MAIN OFFICE:

108 Second Ave
New York, NY 10003
Tel: (212) 473-7310
Fax: (212) 473-3251

ASTORIA:

32-01 31st Street
Astoria, NY 11106
Tel: (718) 626-0506
Fax: (718) 626-0458

LINDENHURST:

226 N 4th Street
Lindenhurst, NY 11757
Tel: (631) 867-5990
Fax: (631) 867-5989

UNIONDALE:

226 Uniondale Ave
Uniondale, NY 11553
Tel: (516) 565-2393
Fax: (516) 565-2097

KERHONKSON:

6329 Route 209
Kerhonkson, NY 12446
Tel: (845) 626-2938
Fax: (845) 626-8636

Toll Free (888) SELF-REL

Email: Info@selfreliancenyc.org

Website: www.selfreliancenyc.org

UNA CELEBRATES
125
YEARS

SHUMKA
UKRAINIAN SHUMKA DANCERS

VASYL POPADIUK

WOMEN'S BANDURA ENSEMBLE OF NORTH AMERICA

SATURDAY, NOVEMBER 2, 2019

DOORS OPEN AT 5:00 PM ♦ SHOW STARTS AT 5:30 PM

DOLAN PERFORMANCE HALL
THE COLLEGE OF ST. ELIZABETH
2 CONVENT ROAD, MORRISTOWN, NJ 07960

TICKETS AVAILABLE STARTING AUGUST 1, 2019
TO PURCHASE TICKETS VISIT WWW.PURPLEPASS.COM/UNA125

Триденна візита...

(Закінчення зі стор. 4)

підготовлений в таких питаннях, як теорія переговорів та політична етика. Працювати є над чим. Надіюся, що відповідні висновки буде зроблено.

Але маємо ще один момент. Оприлюднивши цей запис, американська адміністрація зробила потужний хід: відкрила нову сторінку у дипломатичних відносинах. Зазвичай, такі розмови залишаються конфіденційними, а тут американцями кинуто на стіл такого козира, який перебити складно. І на це треба зважати, над цим треба думати. Причому не тільки Зеленському, але й всім іншим президентам. Адже в разі повороту політичної кон'юнктури, все, що говориться по закритих каналах зв'язку може стати предметом обговорення багатьох інших людей. Гадаю, що по тексту цієї розмови провідні західні аналітики вже склали уявлення про нашого президента.

Нині варто зробити павзу і почекати, як надалі розвиватиметься скандал та якими будуть його наслідки. Покищо ми їх не відчували, утім, боюся, що ситуація може змінитися досить швидко. Звісно, це ще не означає, що в нас повністю зіпсовані відносини з Німеччиною та Францією, які тепер від нас відвернуться, але й сподіватися, що довіра залишиться на тому ж рівні – теж не варто.

Щодо виступу в ООН. Президент як глава держави, прерогативою якого є формування зовнішньої політики, повинен або її продовжувати, або пояснити, чому він цього не робить. Зеленський, судячи із його виступу, покищо не відмовляється від „трьох китів“ політики Порошенка, а саме: припинення війни на Донбасі, розвиток відносин із Заходом та повернення Криму. Так, Зеленський сказав по суті те, чого від нього чекали, але в його словах не було жодної конкретики. І серйозна проблема. Адже з трибуни ООН треба говорити предметні речі, а він сво-

го бачення розвитку ситуації, не дав. Якщо глава МЗС України Пристайко два тижні тому почав говорити про якийсь „плян (формулу) Зеленського“, то виступ з трибуни Генасамблеї – це найкращий момент для того, щоб озвучити цей „плян“ перед світовою спільнотою. Але цього не відбулося“.

Руслан Бортник, політолог:

„Про виступ президента в ООН. Чотири ключових тези: 1) Україна потерпає від російської агресії – ми понесли величезні людські та економічні втрати; 2) завершення війни, повернення території і досягнення миру – мої завдання, але не ціною свободи або права на власний вибір – (ключова теза); 3) ви повинні до нас прислухатися, і в принципі, ви нам винні, оскільки ми відмовилися від ядерного потенціалу більшого ніж у Китаю, Франції і Британії разом узятих; 4) світова система переживає кризу, яка може перетворитися на нову світову війну, в якій не буде переможців.“

Через історію з Сліпаком президент намагався викликати емоційну реакцію у напівпорожньому залу, але демонстрація кулі спровокувала дежавю, змусила згадати про Порошенка. Взагалі промова Зеленського була набагато менш радикальною ніж аналогічні виступи попередника, але схема і спосіб її виконання (загальний патерн) були дуже схожі. А це хороша плятформа. Тим більше, що Зеленський приїхав в Нью-Йорк у статусі „політичної зірки“. Одночасно, склалося враження, що до виступу в ООН ніхто особливо не готувався, це був лише привід для зустрічі з Дональдом Трампом.

Друге – зустріч із президентом США. Нехай вимушено але Зеленський зіграв на боці Трампа проти Байдена і демократів: по-перше, довелося підтвердити позицію Трампа про невтручання в справу Байдена, по-друге, довелося бути присутнім при тому, як Трамп в черговий раз інформаційно актуалізував „корупцію“ Байдена, по-третє, довелося прийняти факт оприлюднення конфіденцій-

ної (секретної інформації) без узгодження з Україною.

Далі – ключові тези. Трамп: 1) ніякого шантанжу не було (але, можливо, мала місце корупція Байдена); 2) демократи самі незаконно тиснуть на Зеленського в справі Байдена і цьому є конкретні докази (лист сенаторів); 3) ЕС повинен набагато більше допомагати Україні (продовження лінії – „давайте більше на НАТО, погоджуйтеся на наші правила торгівлі, відмовляйтеся від угоди з Іраном“); 4) сподіваюся, що ви домовитесь з Путіним і війна закінчиться.

Зеленський: 1) ніякого тиску з боку Трампа на було; 2) Україна вдячна ЕС за допомогу, але ображається за „Північний потік-2“, який є формою зняття санкцій; 3) стенограми не повинні публікуватися.

В цілому Зеленський виглядав емоційно і щиро, але відсутність політичного досвіду все ж простежується. Час і фон для візиту не найкращий, тож ефективність візиту для національних інтересів України під великим питанням. Видається, наче Україна перетворилася не лише в інструмент впливу на політику ЕС та РФ, а й на владу в США. І тут Зеленський правий: такий імідж нам не потрібен“.

Сергій Рачинський, експерт Інституту демократії ім. Пилипа Орлика:

„Від візиту в США і участі у роботі сесії Генасамблеї ООН Зеленський цілком міг би відмовитися. Презентаційний тур країнами Європи він вже зробив раніше, а інтерес до справ в Україні за межами Європи дуже обмежений. Для іміджу молодого президента було б корисно продемонструвати, що проблеми його країни для нього важливіші за акції активістів з метою боротьби із змінами клімату. На користь президенту пішло б також певне дистанціювання від поточних передвиборчих подій в США. Зустріч з Трампом, яку обговорюють в ЗМІ, була скоріше формальною, ніж результативною. Зеленський має позбутися „синдрому Порошенка“, який був готовий потрапити до Білого Дому навіть через чорний хід. Є сенс домовлятися про повноцінну державну візиту.“

Оцінка виступу політика значною мірою залежить від того, хто є його аудиторією. Традиційно, промови з трибуни ООН відрізняються зайвими узагальненнями, пафосністю і намаганням привернути увагу світу до проблем у відносинах між певними країнами. Але тут важливо пам'ятати, що ООН вже давно не є організацією, яка здатна на щось впливати,

зокрема на принципові для України питання війни і миру. Зеленському варто було б обрати не людей, які зібралися послуhati шведську старшоклясицю, а аудиторію, яка готова реагувати на те, що почує. Інформаційно насичений виступ президента у Верховній Раді точно мав би більший резонанс в світі“.

Марія Гелетій, експерт Українського незалежного центру політичних досліджень:

„Насправді, візита Володимира Зеленського до США та зустріч з Трампом відразу після його обрання – це дуже гарний сигнал, який трохи був затьмарений скандалом навколо його телефонної розмови з Трампом. Разом з тим, зі стенограми видно, що Зеленський та Трамп говорили про реальний стан справ – Європа справді не допомагає Україні так як би могли чи мала. Тому, після хвилі обурення та виправдання, що простежується із заяв представників ЕС, Європа можливо докладе більше зусиль до вирішення проблем України (в першу чергу безпекових).“

Виступ Володимира Зеленського в ООН був блискучий. Дуже гарно розставлені акценти і прекрасна демонстрація з кулею (наочність завжди допомагає краще сприймати текст) та і розповідь про Василя Сліпака була дуже доречна й ілюстративна. У своєму виступі, Зеленський говорить про втрати людей на фронті і робить наголос на кожній особистості і небажанні втрачати своїх людей. Це дуже важливий посил у сучасному світі, який є дуже гуманним і вже не працює принцип Макіявеллі, який говорить що інтереси держави є вище інтересів індивіда.

Що стосується першої зустрічі з Трампом, то основна проблема Володимира Зеленського – недостатнє володіння англійською мовою і те, що він робить блискуче українською, не так якісно виходить англійською. Але позитивно, що незважаючи на недосконале володіння мовою він все таки коментував англійською (переклад завжди викривляє багато нюансів), важливо було що президенти були готові до питань щодо стенограми та з жартами відповідали на ситуацію та питання медіа.

Звичайно Зеленському все ще бракує досвіду, але, на жаль, йому доводиться швидко вчитися. І мені здається, що у нього це виходить. Дуже важливо, що сьогодні існує інтерес американців в Україні. Це означає підтримку найпотужнішої держави. Залишається питання як втримувати баянс та не пересваритися з іншими партнерами“.

Зеленський в ООН...

(Закінчення зі стор. 5)

хто, не моргнувши оком, відправляє тисячі солдатів на вірну смерть. Сильний лідер той, хто береже життя кожної людини.

Давайте зараз відповімо самі собі – що дають людству наші зустрічі? Якщо для когось це тільки політичний театр, де грають ролі, декларують світлі наміри, які потім перекреслюються темними вчинками?

Це – не просто трибуна. І не сцена. І сім з половиною мільярдів мешканців планети не глядачі, а безпосередні учасники реального життя. Основи сценарію цього життя закладаються саме тут. І сьогодні від кожного присутнього залежить одне – чи буде це життя взагалі.

Зізнаюся, мені дуже хотілося б, щоб цю промову колись назвали „15 хвилин, що змінили світ“. Але я чудово розумію: змінити те, що існує тисячі років, за 15 хвилин просто неможливо. А поведінкові теорії кажуть, що війна є невід'ємною складовою людської сутності. Але світ змінюється. Людина змінюється разом з ним. І якщо колись ми навчилися писем-

ности, математики, винайшли колесо, пеніцилін і підкорили космос – значить, у людства все-таки є шанс.

Усвідомлюючи всю небезпеку цивілізації, ми повинні генерувати інші смисли. І боротися за нову людську ментальність, де агресія, гнів і ненависть будуть атрофованими почуттями.

Пані та панове! У цей день, 25 вересня, помер Еріх Марія Ремарк. А 90 років тому світ побачив його роман „На Західному фронті без змін“. Нагадаю слова з передмови до нього: „Це спроба розказати про покоління, скалічене війною. Про тих, хто став її жертвою, навіть врятувавшись від снарядів“. А ще 90 років тому світ побачив інший роман. Це „Прощавай, зброє!“ Ернеста Гемінґвея. Ось цитата звідти: „Війну неможливо виграти перемогами. Той, хто виграє війну, ніколи не перестає воювати...“

Світ мусить пам'ятати: кожне наступне скалічене покоління – це шлях до нової війни. Яку неможливо, просто неможливо виграти перемогами.

Дехто зараз каже: „Третьої світової війни не буде. Буде остання“. Сподіваюся, ця фраза – усвідомлення загрози для планети, а не анонс.

Дякую!

Український фестиваль...

(Закінчення зі стор. 8)

„Український Тижневик“.

Концерт складався з двох частин. Першу розпочав танцем „Привітальний“ танцювальний ансамбль „Калина“ Українського Національного Об'єднання з Торонто (керівник Степан Кузів), який вперше виступив у Випані. Своє виконання танцю „Привіт“ показали також танцювальний гурт „Цвітка“ (керівник Андрій Цибик) і Школа українського народного танцю ім. Роми Прийми-Богачевської (керівники Лариса та Орландо Пагани).

У концерті також брала участь школа танцю „Надія“ з Перт-Амбою, Нью-Джерзі (керівник

Надія Лемеґа), яка представила танці „Гарна господиня“, „Ой, гоп гопак“, „Гай зелененький“ та інші. Учні хореографа А. Цибика танцювали також „Лемко“, „Козачок“, а „Іскра“ виходила на сцену з танцями „Полька“, „Гуцулка“, „Плітки“, „Дібровчанка“ та іншими. З Пасейку Л. і О. Пагани привезли групу „Сузір'я“ з танцем зі стрічками. Ця група, а також „Іскра“ і „Надія“ танцювали гопака.

Пісню „Біла хата у саду“ співала А. Салевич під супровід на гітарі Олени Гривняк – учениці Алли Куцевич та Таїси Богданської. Основу другої частини концерту склав виступ відомої скрипальки Іннеси Тимочко-Декайло. Виступила також юна співачка Вероніка Наливайко.

ПОДОРОЖІ

Феномен українського Гантеру

Лідія Слиж

ГАНТЕР, Нью-Йорк. – Здійснилася моя давня мрія – побути хоча б кілька днів в Гантері. Адже це дуже відоме і улюблене місце відпочинку українців Америки вже десятки років. Поїхала на запрошення Наталки Соневицької, союзняки мого 64-го Відділу Союзу Українок Америки (СУА), що в Нью-Йорку. Щойно закінчилися річні збори Українського Музею і Софійка Геврик, також союзняк, запропонувала нам скласти їй товариство у своєму авті, адже вона постійно проживає в Гантері.

За невимушеною і цікавою розмовою про справи музею, членами управи якого є обидві мої супутниці, час минав швидко і на обрії з'явилися перші вершини Кетскільських гір. Я відчула запах свіжого повітря, якого так не вистачає в Нью-Йорку. Гірські пасма гір наближались і ставали все вищими. Минаємо невеликі американські містечка, але мене ваблять гірські краєвиди, які дуже нагадують рідні Карпати. Ще за дня ми підїхали до будинку Гевриків, пересіли в авто Наталки і поїхали до її хати мальовничою гірською дорогою, минаючи хати. Наталка називала їхніх власників-українців, багато з яких мені знайомі, в тому числі членкинь нашого відділу СУА.

Біля церковці св. Івана Хрестителя, яка є унікальним пам'ятником української дерев'яної архітектури, авто призупинилося. Притулившись до гори, перед нами виринув цілий архітектурний ансамбль – церква, дзвіниця, гражда, де відбуваються всі культурні заходи, парафіяльний дім. Вся ця краса створена руками місцевих жителів. Я була зачарована. Мене огорнуло відчуття, що знаходжуся в Яремчі, Космачі, Яблунові чи Шешорах, одним словом, в Карпатах.

А коли зайшла в будинок Н. Соневицької, то відчуття присутності в Україні посилилось внутрішнім інтер'єром галицького помешкання: килими, ліжники, верети, вишивки, дерев'яні різьблені та інкрустовані вироби і картини. Вони були в кожній кімнаті і їх було багато. А коли господиня подала на стіл зупу з тутешніх грибів, то я остаточно відчула себе вдома. Таку зупу варила лише моя мама.

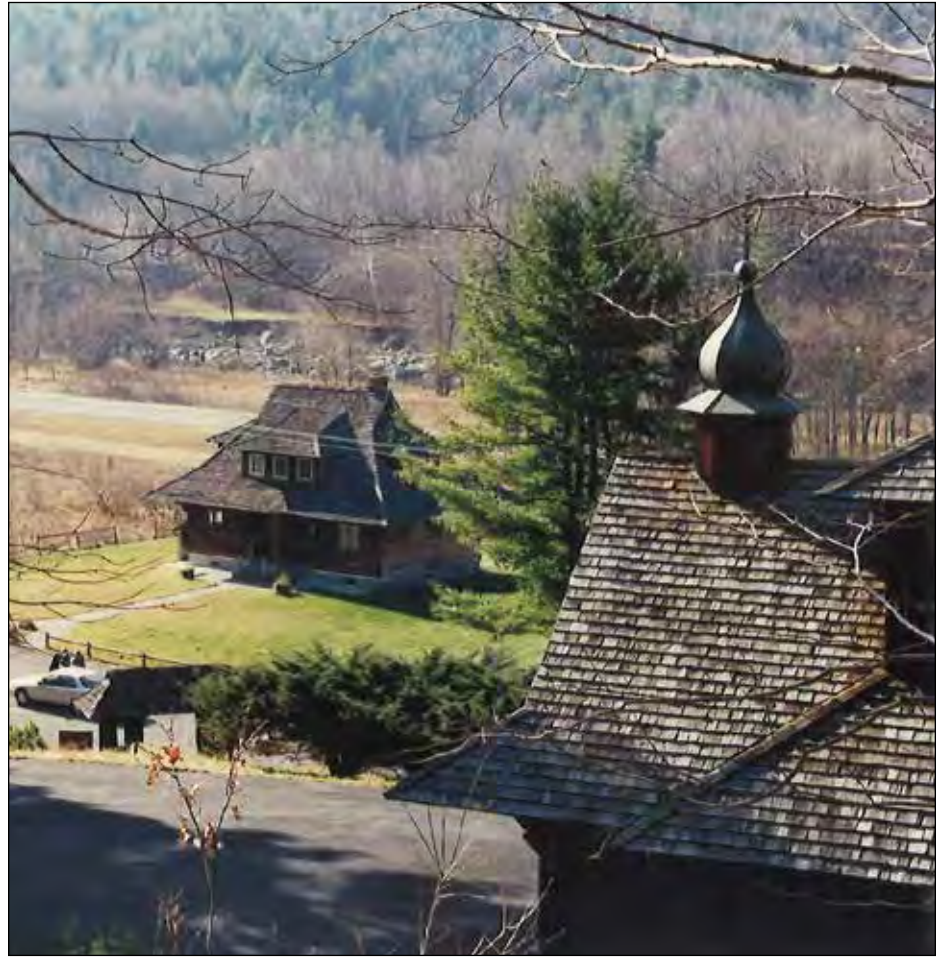
Після смачної вечері ми почали оглядати родинні фотографії, яких також було багато. Над фортепіаном – великий портрет господаря дому св. п. Ігора Соневицько-

го, постійна присутність якого в серці пані Наталки відчувається в її розповіді про родину: про родичів, які жили разом з ними, про трьох дітей, яких виховало подружжя, про музику, якій композитор І. Соневицький присвятив своє життя.

Розповідь торкнулася гантерської громади і Наталка з азартом розповідала, як вони з чоловіком вперше у 1972 році згуртували дітей, які приїжджали влітку з батьками, бабусями і дідусями на відпочинок, бо хотіли, щоб їхніх троє дітей мали своє товариство. Назбиралося 30 дітей, які дружньо бавилися, співали пісні, слухали казки, вивчали вірші. Люди назвали ці добровільні і безкоштовні заняття „Школа на горбочку“, бо хата (посілість подружжя Сірих, в яких перебувала родина Соневицьких) дійсно стояла на горбочку. Пізніше, коли Соневицькі купили власну хату над річкою Скогарі, діти збиралися біля їхнього дому в „Школі на полянці“. А коли вирости і самі стали батьками, то завжди при зустрічах згадують той веселий, безжурний час. Дружба і приємні спомини про ці дві „школи“ залишилися на все життя.

До Гантеру приїжджали на вакації представники повоєнної української еміграції, люди інтелегентні, освічені – письменники, мистці, лікарі, інженери, вчителі з США і Канади. Тут відбувалися літературні і музичні вечори, мистецькі виставки, зустрічі з цікавими особистостями. Так у 1983 році було утворено Центр Української Культури (ЦУК), незмінним директором якого понад 20 років був І. Соневицький, засновник Центру. В літніх концертах брали участь відомі композитори, музиканти, солісти. На замовлення в Гантері відбувалися прем'єри нових творів композиторів Мирослава Скорика, Олександра Козаренка, Євгена Станковича, Богдани Фроляк. Щороку в програмі є курси народного мистецтва: писання писанок і малювання народними мотивами (Софійка Зелік, відома писанкарка), плетіння герданів (Леся Ласій), вишивання (Любов Волинець). Для дітей віком від чотирьох до 10-ти років відбувається двотижневий курс співу українських народних пісень, який провадить відома оперна солістка Анна Бачинська. За час існування ЦУК понад півтори тисячі дітей і дорослих були учасниками цих курсів.

Цьогорічний концертний сезон

Український осередок в Гантері.

в Гантері вже 37-ий. Очолює Раду Директорів Н. Соневицька, яка гідно продовжує справу свого чоловіка. Членами є С. Геврик, Ліда Пясецька, Тетяна Кейс, Зірка Воронка, Малася Соневицька-Сербай і Адріана Лешко. Мистецький керівник – Володимир Винницький, піаніст світової слави, а Наталка Хома – мистецький дорадник. Всі вони закохані в цей чудовий край і роблять все для того, щоб кожен, хто приїжджає в Гантер на відпочинок, дійсно отримував задоволення і бажання повернутися сюди ще не один раз.

В цьому році надзвичайно багато мистецька виставка, яка триватиме в Гражді аж до Дня Праці. Поціновувачам різних жанрів мистецтва представлено 250 картин відомих українських мистців: Олександра Грищенка, Едварда Козака, Якова Гніздовського, Софії Зарицької, Людмили Морозової, Михайла Мороза, Галини Мазепи, Василя Кричевського, Любослава Гуцалюка, а також сучасних – Іриней Юрчука, Ілони Сочинської, Романа Граба, Марка Шугана та багатьох інших.

З приємністю згадую незабутній вечір при сирі і вині в будинку Гевриків, де панує царство картин і книжок. Назавжди запам'яється розповідь С. Геврик про їхню першу подорож в Україну в 1967 році, яка цілковито змінила погляди на життя подружжя. Зустрічі з дисидентами, перевезення до Америки самвидаву. Дружба з Надійкою Світличною, правозахисницею-шістдесятницею, яка проживала в їхньому домі півтора року з двома маленькими синочками, прибувши до США. Родинні пріоритети змінилися, бо діти (троє синів Гевриків) зрозуміли, що треба ділитися з іншими дітьми всім, що було в домі. Таке виховання дало позитивний результат. Вже дорослі сини продовжують активну громадську діяльність своїх батьків.

Проїжджаючи посілість Артура і Ірини Григоровичів, ми побачили на городі господиню, яка є головою

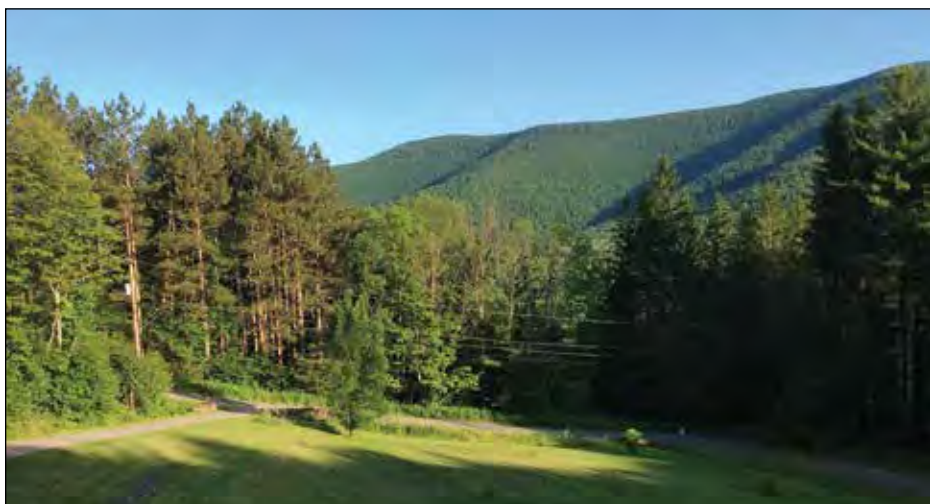
нашого відділу СУА. З радістю вона показала нам свої чотири городчики-квітники, озеро, тенісовий корт, а потім запросила до „української“ кімнати, яка була оформлена дійсно в гуцульському стилі. Ірена розповіла, що вже четверте покоління родини Григоровичів традиційно відзначає в Гантері Різдвяні свята. Діти беруть участь в лещатарських змаганнях. А влітку вся родина проводить тут вакації.

У Меласі Сербай, доні Н. Соневицької, нас зустріли привітні собачки, які мало не перевернули мене. А з вікна будинку відкривалася така гірська панорама, що неможливо було не сфотографувати це природне чудо.

В останній вечір перед відїздом надзвичайними смаколиками пригощали нас Любомир і Ляріса Зелики у своєму гостинному домі. Розмова точилася навколо нещодавньої інавгурації Митрополита Філядельфійського Бориса Гудзяка, який є великим приятелем цієї родини. Сидячи на терасі, ми любовалися заходом сонця, яке відбивало свої різнокольорові промені в небі і хмарах. Враження надзвичайне!

Залишаючи цей чудовий край та його жителів, я прийшла до висновку, що феномен українського Гантеру якраз і полягає у тісному взаємозв'язку природи і людини, в тісній гармонії між ними. Природа милує людей своїми прекрасними гірськими краєвидами, сосновими лісами, стрімкими ріками-поточками, мальовничими озерами, таємничими світанками і багряними вечорами, пташиним співом, обдаровує своїми природними багатствами – грибами, ягодами, рибою, цілющими зелями. Все це надихає людей на творчість. Люди з любов'ю оберігають природу і отримують натхнення до мистецтва, до музики, до поезії, до народної творчості, до духовного збагачення.

Гармонійна любов між людьми і природою панує в цьому краї. То ж завітайте до Гантеру, не пошкодуєте.

Гірська панорама з вікна будинку Меласі Сербай. (Фото: Лідія Слиж)

Засторога Зеленському...

(Продовження зі стор. 3)

кречені путінським режимом.

Замість промислової Новоросії Кремлеві довелося обмежитися недогризком створених ним східноукраїнських сепаратистських республік. У той же час звільнити в наступальній операції території, що перебувають під фактичним контролем військової наддержави, і встановити справедливий мир українська армія не зможе.

Мир, який київська партія миру, мабуть, дійсно збиралася принести своїм виборцям, – це малий локальний, такий, що не відновлює справедливості, але дуже важливий і необхідний для країни, втомленої від п'ятирічної війни, мир, тобто припинення вогню і загибель людей на лінії розмежування. Не сумніваюся, що В. Зеленський широко вважає: для цього миру треба просто перестати стріляти. Сподіваюся, що український президент уже починає розуміти, що В. Путін, без участі якого жоден постріл не пролунає з того боку, не перестане стріляти, поки він, В. Зеленський, перед ним не скапітулює.

На шостий рік війни настав час зрозуміти цілі і стратегію противника. До останнього свого подиху при владі В. Путін буде невпинно домагатися розчленування і знищення незалежної України. Після провалу лобового плану створення Новоросії Кремль обрав більш витончений сценарій – вштовхування в політичне тіло України ракової пухлини „ДНР” і „ЛНР”, нічого в ній не змінюючи.

В. Путінові не потрібні якісь додаткові шматки української території, йому потрібна вся Україна, яка під оплески Заходу, який скасовує антикремлівські санкції, проковтне наживку „відновлення її територіальної цілісності”. В. Путінові потрібна Україна, яка слухняно оголосить, що ОРДЛО [Окремі райони Донецької та Луганської областей] є легітимною своєю час-

тиною при всевладді російських силовиків, яке зберігається там, при прямому політичному правлінні з Москви, при сотнях патріотів України, які нудяться в тортурних підвалах і їх навіть не вносять до списків для обміну. Ба більше, Україна стане відкритим гуляй-полем без того територіального кордону, який сьогодні на ділянці розведення сторін захищають підрозділи національної армії.

Всі розмови про „таких же, як ми, українців” спрямовані на одне: прибрати ЗСУ зі займаних ними позицій і відкрити „іхтамнетам” шлях углиб країни. Про те, куди саме „іхтамнети” будуть розповзатися, нещодавно повідав сам В. Путін, позначивши нову територію своїм указом, згідно з яким російські пашпорти будуть роздавати в першу чергу не тільки жителям ОРДЛО, а й на всій території Донецької та Луганської областей, станом на 14 квітня 2014 року. Це свідчить про задуми взяття Маріуполя і розширення ОРДЛО щонайменше до колишніх кордонів Донецької та Луганської областей, а далі вже як вийде. Саме цьому плану „відновлення територіальної цілісності” чинила опір українська „партія війни”.

У 2015-2016 році керівники Франції і Німеччини неодноразово приїжджали до Києва і вимагали змінити конституцію в напрямку так званої федералізації, але влади України вдалося тоді відстояти свою позицію, вказуючи на невиконання Росією взятих на себе зобов'язань щодо Мінських угод – виведення „іхтамнетов” і військової техніки та повернення України контролю над її державним кордоном.

Десятки перемир'їв були зірвані Москвою саме тому, що постійна загибель людей на лінії розмежування була необхідна російській владі як засіб психологічного тиску на Україну з метою змусити її „возз'єднатися” з ОРДЛО.

Основний російський пропаган-

дистський інструмент демонізації України – загибель людей під час перестрілок уздовж лінії припинення вогню. Причому звинувачують у цьому завжди виключно українську сторону. Але, як відомо з досвіду трагедій минулих років, відомо з самої сутності кремлівської влади, обстріли не раз влаштовували самі „іхтамнети”, щоб перед телевізійними камерами, привезеними оперативним, демонструвати жертви. Тож, можливо, заради того локального миру, якого так жадає українське суспільство, заради збереження життя військовослужбовців і мирних жителів дійсно варто „поцілувати лиходієві ручку” і підписати історичний документ про „відновлення територіальної цілісності України”?

Але, по-перше, лиходій, який уже лизнув української крові, ніколи не зупиниться, якщо йому не чинити опору. Так, припиняться постріли на лінії розмежування. Однак після „братнього возз'єднання” зникне за непотрібністю сама лінія розмежування і постріли „доведених до відчаю шахтарів і трактористів” можуть пролунати в Маріуполі, Харкові, Одесі. А по-друге, є набагато кращий спосіб домогтися локального миру.

Практична цінність цих угод полягала в їхніх перших пунктах: припинення вогню, розведення сторін, звільнення затриманих осіб. Усі інші положення – це ненаукова фантастика. Ніколи В. Путін не віддасть Україні контроль над її державним кордоном, ніколи не введе з її території своїх „зелених чоловічків”. А для України так зване братське возз'єднання з ОРДЛО на путінських умовах дорівнює національному самогубству. Припинення вогню досі не досягнуте саме тому, що російська сторона в ньому не зацікавлена. Для справжнього виконання ключового положення Мінських угод необхідна глибока демілітаризована зона з введенням у неї міжнародних миротворців. Тільки так можна припинити російські провокації і позбавити Кремль можливості періодично зривати припинення вогню і звинувачувати в цьому Україну.

Так, це заморожування конфлікту. Але те, що зараз намагаються нав'язати Україні, є набагато гірше. Це розповзання конфлікту на територію всієї України. Росія буде протиставити такому сценарію і у відповідь на відмову від „братнього возз'єднання” стане погрожувати анексією захопленої терито-

рії. Але, по-перше, позиція Кремля виявиться політично вразливою, тому що гарантоване припинення вогню буде підтримане в Україні всіма, включно з населенням окупованих територій. А по-друге, неважливо, як саме Росія буде називати свою фактичну окупацію Донбасу, окупація все одно залишиться незаконною і припиниться після падіння путінського режиму.

Якщо залишилася ще якась політична воля у провідників Франції та Німеччини, то нехай вони використовують її на втілення програми-мінімум реального розведення сторін. Становище, однак, ускладнюється тим, що останні кілька місяців буквально на наших очах відбувається обвал зовнішньополітичних позицій української держави: повернення Росії в ПАРЕ [Парламентську Асамблею Ради Європи], з якої вона була вигнана за анексію Криму; демонстративне запрошення Емануелем Макроном В. Путіна в Брегансон напередодні саміту „G-7”; спроба президента США Дональда Трампа заморозити військову допомогу Україні і його енергійна кампанія щодо повернення В. Путіна в „G-8”.

Е. Макрон і В. Путін, як виглядає, активно готують сьогодні за спиною України угоду, яку спробують нав'язати Києву на найближчій зустрічі в рамках „Нормандської четвірки”. Яка іронія історії! У 1938 році в Мюнхені західні союзники Чехословаччини змусили її віддати Судетську область, щоб утихомирити агресора. А через півроку Гітлер захопив усю країну. 81 рік потому в Парижі західні союзники збираються змусити Україну „прийняти назад” території, що перебувають під контролем сепаратистів і Кремля, створити агресорові пляцдарм для підкорення всієї країни. А через півроку В. Путін може...

Що ж сталося? В усіх цих вкрай негативних для України явищ, які наскочили, як би, раптом, повинна бути якась одна загальна причина. А сталося в точності те, про що я попереджав кілька місяців тому: „Постійне повторення колективним Зеленським кремлівської шпарталки про таку собі „партію війни”, яка була при владі в Україні попередні п'ять років, є зрадою України, яка бореться з агресором, зрадою, націленою на підірив системи її міжнародних союзів, в найтяжких умовах створених українською дипломатією. Я перебуваю в Вашингтоні і не з чуток знаю, яких зусиль друзям України на Захо-

(Закінчення на стор. 15)

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК У США

запрошує шановне громадянство

на доповідь

д-ра Тетяни Осташко

провідної наукової співробітниці Інституту історії України НАНУ

на тему

«Справа ЦК УПСР» і початок політичних репресій в Україні».

Доповідь відбудеться
у неділю, 13-го жовтня 2019 р.
о 3-ій год. пополудні
в приміщенні УВАН

206 West 100th Street
(між Broadway та Amsterdam Avenue)
New York, N.Y. 10025

Tel.: (212) 222-1866

Навіть поспішаючи...

(Закінчення зі стор. 7)

обмеження не тільки обсягів закупу, але також і обмеження на пізніше переписання.

Третьою справою є полагождення конфлікту з Москвою чи закінчення війни за так званою формулою Штайнмаєра, колишнього міністра закордонних справ Німеччини. У кожному випадку попередня нормалізація стану на території Донбасу необхідна, поки можна плянувати місцеві вибори. Це означає не тільки припинення вогню, усунення окупаційних військ та повернення переміщених осіб або участь їх у виборах згідно з законодавством України.

Треба проаналізувати всі фактори включно з тим, що Донбас сьогодні знелюднений і заселений ворогом. Люди з Донбасу, котрі сьогодні живуть у Львові чи деінде, мають брати участь у цих виборах.

При цьому мовчать про окупований Крим. Українці бажають закінчення війни, але фактично менше половини їх думає, що Україна у переговорах повинна взагалі йти на компроміси, а дуже мале число вважає, що треба закінчити війну будь-якою ціною. Це не тільки безглузда формула, яка погрожує Україні великою втраченою, але також служить заохоченням Москві до дальших імперських махінацій. Навіть поспішаючи, треба бути обережним.

Засторога Зеленському...

(Закінчення зі стор. 14)

ді коштує кожен крок, спрямований на її підтримку, які впливові сили тільки й чекають будь-якого приводу і причини, щоб „здати” Україну агресорові заради якихось фінансових або геополітичних угод із кремлівським диктатором. І, в усякому разі, Захід ніколи не буде більш проукраїнським, ніж українське керівництво. Захід із полегшенням відмовиться від антикремлівських санкцій при перших ознаках капітуляції української влади”.

Сьогоднішній зовнішньополітичний кураж В. Путіна, натхненного ослабленням західної підтримки України, є породжений самими українцями. В. Путін програв гібридну війну в Україні, і західні санкції завдавали його режимові серйозної шкоди. Але синхронна кампанія кремлівських і провідних українських телеканалів проти вигаданої ними „партії війни” піднесла йому воістину царський подарунок. Тавруючи попередню владу як „партію війни”, капітулянти представили світовій спільноті саму українську державу в якості „партії війни” і тим самим зняли з Кремля відповідальність за агресію.

Підтримка України з боку Заходу до останнього часу забезпечувалася завдяки принципості і самовідданості таких друзів цієї країни, як Курт Волкер, Даля Грибаускайте, Дональд Туск. Але якою ж трагічною помилкою українців було подарувати своєму смертельному ворогові величезний зовнішньополітичний успіх якраз у той момент, коли господар Кремля його від-

чайдушно потребував – на порозі зростання масштабної внутрішньополітичної кризи в Росії! Помилку цю свідомо нав'язав суспільству „колективний Зеленський”. Боротися з важкими для України наслідками (або змиритися з ними) належить фізичному В. Зеленському. Дуже скоро і на очах усього світу.

Через місяць-півтора в Парижі з великою помпою пройде саміт „Нормандської четвірки”. З якими ж людьми опиниться в одній залі Єлисейського палацу молодий глава української держави? Це президент Франції, який із захоптом грає улюблену гру всіх французьких королів – „Grandeur de France” (Велич Франції). Неодмінним атрибутом такої гри протягом усього ХХ ст. були „особливі відносини” з Москвою. Це стомлена Ангела Меркель, неспроможна більше протистояти німецькому бізнесу і своїм соціал-демократичним партнерам у коаліції, які вимагають „verstehen Putin” (зрозуміти Путіна). Для очищення сумління їй, так само як і французькому колезі, обов'язково треба отримати від України довідку про гарну поведінку В. Путіна. Переговори в такій компанії і стануть для президента України моментом істини, яка не читання вимагає з актора, а повної загибелі всерйоз.

Андрій Піонтковський – політичний експерт, Вашингтон.

Оригінал публікації – на сайті Російської редакції Радіо Свобода.

Думки, висловлені в рубриці „Точка зору”, передають погляди самих авторів і не конче відображають позицію Радіо Свобода.

Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці

запрошує на доповідь

Д-ра

Романа Куца

(Катедра електротехніки, Сійльська школа інженерних та прикладних наук)

Звуколокаційні особливості кажанів та незрячих при створенні чутливості датчиків роботів

Sonar (SOund NAVigation and Range) – система вивчення віддзеркалення звуку від перешкод, що трапляються на його шляху. Комерційні сонари створено за принципом першого віддзеркалення. Біологічні сонари кажанів та незрячих працюють з додатковою інформацією про простір. У доповіді буде представлено інформацію про способи обробки звукових сигналів, які дозволяють створити уяву про перешкоди та оточення, подібні до тих, що творяться у мозкові незрячих.

У суботу, 12 жовтня 2019 року, о 5-ій годині по пол.

в будинку НТШ
63 Fourth Ave (між 9-ою і 10-ою вулицями)
New York, NY 10003

Classic Money Market

SAVE FOR TOMORROW, DEPOSIT TODAY

RATE GUARANTEED UNTIL THE END OF THE YEAR

1.21% APY*

\$1,000 Minimum Deposit to earn APY*

For more information visit: www.ukrfcu.com/money-market

*APY = Annual Percentage Yield. Advertised APY is available for Classic Money Market with a minimum balance of \$1,000 and a maximum of \$250,000. Balance over \$250,000 earns 0.50% APY. All rates are subject to change without notice. Advertised rate as of 09/01/19. If accounts fall below the required minimum balance, account will earn 0.00% APY. Must be a member or sign-up for membership in the Ukrainian Selfreliance Federal Credit Union - Philadelphia (UKRFCU) to qualify. New membership is subject to UKRFCU terms and disclosures (see membership eligibility at www.ukrfcu.com or inquire at any UKRFCU location). Federally insured by NCUA.

Administrative Center & Branch
221 W. Street Road
Feasterville, PA 19053

Somerton Branch
14425 Bustleton Ave
Philadelphia, PA 19116

Cottman Branch
1729 Cottman Ave
Philadelphia, PA 19111

Ukrainian Educational & Cultural Center Branch
700 N. Cedar Road
Jenkintown, PA 19046

Fairmount Branch
2307 Brown Street
Philadelphia, PA 19130

Trenton, NJ Branch
477 Jeremiah Ave
Trenton, NJ 08610

Київ згодився...

(Закінчення зі стор. 1)

нив В. Зеленський, автоматично означає, що з Донбасу будуть виведені війська.

Президент Німеччини Франк-Вальтер Штайнмаєр запропонував свій план врегулювання ще у 2016 році. Тепер критики кажуть, що цей план найбільше влаштує Володимира Путіна.

Згода України на так звану „формулу Штайнмаєра“ спричинила шквал протестів у політичних колах. Президента В. Зеленського його опоненти звинувачують у зраді національних інтересів і капітуляції перед Росією.

П'ятий Президент України і провідник партії „Європейська солідарність“ Петро Порошенко заявив, що погодившись на так звану „формулу Штайнмаєра“, Україна зреклася власної дорожньої карти виконання Мінських угод. „Підписання формули російського походження – формули Путіна, де-факто, означає послаблення або навіть і зняття санкцій проти Росії. А також легітимізацію окупованого Росією Донбасу, легітимізацію незаконного референдуму в Криму і незаконної анексії Криму“, – йдеться у заяві П. Порошенка і його партії. За словами П. Порошенка, спочатку мають бути вирішені безпекові питання, і лише потім – політичні. „Ми готові як допомогти владі виплутатися із цієї

пастки, так і жорстко протидіяти небезпечним сценаріям, якщо влада не чутиме суспільство та опозицію“, – йдеться у заяві „Європейської солідарності“.

В. Зеленський і очільники партії „Слуга народу“ запевняють, що у Мінську українська делегація лише підтвердила доцільність проведення виборів на окупованій території за українськими законами і під контролем ОБСЕ, а також на ухвалення нового закону „Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей“.

У документі, під яким поставив підпис представник України у тристоронній контактній групі Леонід Кучма, справді йдеться лише про вибори і про закон. Однак опоненти закликають оприлюднити усі інші домовленості, які не встановлені у документі і можуть стати ціною досягнення миру на Донбасі.

На узгодженні формули тривалий час наполягала Москва – без цього зустріч В. Путіна і В. Зеленського у форматі „нормандської четвірки“ називали неможливою.

Один з провідників фракції „Опозиційна платформа – За життя“ Віктор Медведчук, який є прихильником втілення формули Штайнмаєра, привітав кроки української влади.

Провідниця фракції „Батьківщина“ Юлія Тимошенко твердить, що „формула Штайнмаєра“ не перед-

бачає встановлення контролю над україно-російським кордоном до проведення виборів:

„У дипломатичному світі зараз розуміють це так: спочатку – вибори, а потім якось воно буде. Але формула Україна має полягати у тому, що спочатку – демілітаризація, а потім вибори“. Міністер закордонних справ Німеччини Гейк Мааса говорить, що ця згода України „відкриває двері для подальших етапів“.

Про те, що поступок Росії в цьому процесі не передбачається, а Київ про врегулювання на Донбасі буде домовлятися не з Москвою, а з підтримуваними Кремлем бойовиками угруповань, пише постійний представник Росії при ОБСЕ Олександр Лукашевич.

У Європейському Союзі привітали згоду України на „формулу Штайнмаєра“, яка може привести до подальших зусиль з метою виконання Мінських домовленостей у повному обсязі. Про це повідомила речниця Верховного представника ЄС з питань зовнішньої політики і політики безпеки Федеріки Могеріні Мая Косьянчич: „Підсумки вчорашньої дискусії Тристоронньої контактної групи в Мінську, в тому числі, щодо так званої „формули Штайнмаєра“, – це крок, який, як можна сподіватися, може привести до подальших зусиль щодо повного виконання Мінських угод усіма сторонами“.

Колишній Посол США в Росії Майкл Макфол висловив сумнів,

що „формула Штайнмаєра“ наблизить мир на Донбасі: „Хіба не було б краще, щоб Росія покинула Україну, спочатку відновили кордон, а вибори другі?“.

Російський оглядач Леонід Рагозін пише з Лондона, що і так ясно, хто може перемогти у „найчесніших виборах“ на окупованій частині Донбасу – ті ж самі проросійські політики, що перемогли на неокупованій частині Донбасу і які раніше були союзниками Віктора Януковича, так що для Кремля там все в порядку.

Історик та публіцист Тарас Кузьо характеризує „формулу Штайнмаєра“ як „формулу Путіна“, яка матиме такі ж наслідки для України, як Мюнхенська угода для передвоєнної Чехословаччини – втрату частини території, Судетів, які вже за кілька місяців після угоди захопила нацистська Німеччина під проводом Адольфа Гітлера.

Канадський аналітик українського походження Аріяна Гіць вважає, що в першу чергу українці самі мають захищати свої інтереси: „Якщо українці не воюють за свою свободу, суверенітет, територіальну цілісність та гідність, ніхто не буде. Жоден українець, який себе поважає, не повинен прийняти цю принизливу отруйну таблетку Кремля. Це наруга над усіма життями, які були пожегнуті, захищаючись від російської навали“.

ВВС, Радіо Свобода

Американські українці...

(Закінчення зі стор. 1)

з аудиторією він знайшов досить швидко у жартівливому тоні, наголосивши, що, як тільки прибув до Америки, вперше як президент, найбільше хотів зустрітись з українцями та виспатися після тривалої подорожі. А коли назвав представників діаспори найкращими дипломатами, котрі захищають суверенітет України і є справжніми її лобістами у світі, більшість вже радісно обдарувала його оплесками.

Відійшовши від попередніх стандартів зустрічей на такому рівні, що відбувались у формі монологу, В. Зеленський запропонував перейти до діалогу. Обіцянка, що етнічні українці зможуть невдовзі мати подвійне громадянство, тобто водночас бути громадянами США і України, дуже сподобалось присутнім, більшість з яких – це представники старої діаспори, які допомагають армії, воїнам, що потребують реабілітації, беруть участь у маніфестаціях і є у тісному зв'язку з материковою Україною.

Щодо запитань і відповідей, то тон цій розмові задав у своєму вітальному слові Президент Українського Конгресового Комітету Америки (УККА) Андрій Фугей. У його слові не було чіткої позиції УККА, який представляє 2 млн. українців США, щодо відведення військ з лінії фронту та статусу Донбасу, миру будь-якою ціною чи пляну Штанмаєра. Не було згадано про згортання проукраїнського курсу на угоду північному сусіду, щоб не дратували його, чи усунення з посад таких очільників-реформаторів як Пилип Ілленко (Українська кіноматографія), Уляни Супрун (охорона здоров'я), Володимира В'ятровича (Український інститут національної пам'яті), який зробив величезний внесок в декомунізацію пострадянського простору.

На запитання із залі громадської діячки кримсько-татарського народу про те, чи є „плян Зеленського“ щодо повернення Криму, президент відповів, що не має такого пляну, і в стилі Дональда Трампа зазначив, що якби він був на той час президентом України, то Крим би не здав. Проте наголосив, що

він проти військового повернення території, шукає можливостей вирішити їх дипломатичним шляхом і задля цього зустрічався з Президентом Туреччини Реджепом Таїпом Ердоганом. Такою ж обтінною була відповідь щодо пляну повернення Донбасу.

Після ще кількох запитань про визнання країнами світу Голодомору геноцидом, відкриття кладовища пам'яті захисників вітчизни на зразок американського в Арлінгтоні, поблизу Вашингтону та про примирення з тими жителями Донбасу, які ненавидять Україну, діалог, який неочікувано розпочався так само різко обірвався, на що сам президент zareагував словами: „Що, все?“.

До речі, журналістам діаспори була відведена роль статистів, без права задавати запитання.

Найцінніше, що було сказано на цій зустрічі, слова Митрополита Бориса Гудзяка, звернені до президента про те, що він є не тільки президентом України, а й роля його матиме значення і у світовому процесі. Владика Борис у делікатній формі радив В. Зеленському говорити з вільними людьми – худож-

никами, письменниками, послуhatи їх, бо каденції закінчуються дуже скоро, а відповідальність перед історією залишається.

Уже під кінець, у натовпі бажаючих сфотографуватися з В. Зеленським вдалося передати звернення очільників Спільки Української Молоді Америки про звільнення їх побратима сумівця з московської неволі та звернення громадських організацій останньої хвилі еміграції Європи і Америки, у якому йдеться, про те, що з початку останньої московсько-української війни громадські організації українців за кордоном та всі небайдужі українці єдиною хвилею долучилися до захисту територіальної цілісності та суверенітету України – матеріально, інформаційно і безпосередньо зі зброєю в руках у лавах добровольчих підрозділів та війська.

VARSHAVSKY MONUMENTS

862-812-7086

E-mail: VarshavskyMonuments@gmail.com

ПАМ'ЯТНИКИ — МАВЗОЛЕЇ

Великий вибір граніту
Індивідуальний дизайн
Гравірування на граніті
Керамічні фотографії на пам'ятниках

Замовлення, виготовлення і встановлення в штатах NJ/NY/PA

LYTWIN & LYTWIN

UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS
Theodore M. Lytwyn, Manager
NJ Lic. No. 3212

AIR CONDITIONED ROOMS
Обслуга ЩИРА і СЕРДЕЧНА
Our services are available
anywhere in New Jersey.

Також займаємося похоронами
на цвинтарі в С. Бавнд Бруку
і перенесенням тлінних останків
з різних країн світу.

UNION FUNERAL HOME
1600 Stuyvesant Ave (corner of Stanley Terr.)
UNION, NJ 07083
908-964-4222 • 973-375-5555
www.unionfuneralhome.com

ARKA

Вишиванки, хустки, нитки,
тканина до вишивання, рушники,
корали, пояси, кераміка, різьба

89 East 2nd St., New York, NY 10009
Tel.: 212-473-3550

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Займається похоронами
в **BRONX, BROOKLYN,
NEW YORK** і околицях

ДАНИЛО БУЗЕТА – директор
Родина **ДМИТРИК**

Peter Jarema Funeral Home, Inc.
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y. 10009
(212) 674-2568

УКРАЇНСТВО У СВІТІ

„Ти поклоняйся лиш землі“: Розповідь про Лемківщину

Богдан Барбіл

*„Гірське село, в садах морель,
І місяць, мов тюльпан, червоний.
Стіл ясенювий, на столі
слов'янський дзбан,
у дзбані сонце,
Ти поклоняйся лиш землі,
Землі стобарвній, наче сон цей!“*

Так український поетичний геній Богдан-Ігор Антонич возвеличив цю місцину в польському лемківському селі Новиця, де народився 110 років тому, в 1909-му. Тут, у Карпатах, між річками Сяном і Попрадом та на захід від ріки Уж, на теренах Польщі, Словаччини, України здавна живуть лемки. Разом з гуцулами, бойками вони – автохтонна група українців. У 1937 році Б.-І. Антонич помер у Львові. Не дав йому Бог побачити страшний лемківський Голокост. Від жовтня 1944 року по серпень 1946-го з польських Нижніх Бескидів до СРСР насильно переселили майже півмільйона українців. Кремлеві цього було замало. Під виглядом боротьби з рухом УПА в 1947-му уряд Польщі, провівши каральну операцію „Вісла“, силоміць депортував з лемківських сіл ще 150 тис. людей.

72 роки минуло з часу акції „Вісла“. На 37-му фестивалі „Лемківська ватра“, який 19-21 липня цього року відбувся біля села Ждиня, найперше пом'янули скривджених, панахидами оплакали тих, хто пройшов через жахіття концтабору в Явожно. Про нього у Ждині нагадує меморіальний комплекс – колія, частина вагона, церковна дзвінниця. Польські комуністи створили Явожно на місці фашистського концтабору. З майже 4,000 запроторених туди лемків 655 були убиті. Діями польських військових та спецслужб керували радянські генерали.

Гадали червоні вожді, що з цих верховин разом з людьми наза-

вжди вирвано з землі прадавнє лемківське коріння. Кілька десятиліть не можна було навіть приїздити у спустошені, спалені села.

Після антирадянських виступів у ПНР у 1956 році настало маленьке потепління. Тоді українці Польщі створили своє Українське Суспільно-Культурне Товариство. Коли комуністичний режим у Польщі починав тріскати по швах, 25 липня 1982 року влаштували перший фестиваль „Лемківська ватра“.

Після відновлення процесу демократизації в 1989 році українське товариство стало Об'єднанням Українців у Польщі. Тоді виникло й нове – Об'єднання Лемків у Польщі, котре повністю взяло на себе „Лемківську ватру“. Ці дві організації вже три десятки літ діють спільно, бо стоять на позиціях, що лемки належат до українського субетносу. Хоча в Польщі існує їх розділ. Під час останнього перепису населення українцями записалася 27 тис., а лемками майже 6,000. Керівники українських громад стверджують: нашого люду в Польщі насправді від 250 тис. до 500 тис.

Після Другої світової війни з села Ждині виселили кілька сот лемківських сімей. Але недарма воно – Ждиня – тобто чекай ня, жди мене. І я повернусь. Нині це лемківський Єрусалим. Свого часу група культурних діячів викупила кілька гектарів землі, за зібрані пожертви почала створювати атракційну інфраструктуру. Щороку на триденне фестивалне таборування сюди приїжджають до десяти тисяч гостей. Ніколи не обходиться без дощу. Кажуть, то згорьована земля плаче.

Найбільше тут приїжджих з Польщі, України, Словаччини, е також з Балкан, з-за океану. Колись між двома світовими війнами біда гнала лемків з дому цілими селами на заробітки по Європі, Америці. А як верталися з грішми до своїх сімей, то на залізничних станціях скидали „панський“ одяг і перевдя-

галися у свій селянський, народний. Науковці досі сперечаються, звідки походить назва „лемки“. Буцімто від того, що вони часто вживають слово „лем“. Тобто тільки, лише.

Лемко ніколи не любить землю абстрактно. Він шанує тільки свою, як власність, на якій ставить добру хату, поруч великий шмат щедрого на врожаї поля. Лемки переважно рільники, скотарі, лісоруби. На нових місцях, куди їх запроторили, більшість з часом осіла міцно. Мало хто захотів кидати нажите і перебиратися назад на Лемковину.

Генсеки та перші секретарі ЦК у Москві й Варшаві й гадки не мали, що після операції „Вісла“ лемки зможуть оговтатися. Несамовито пройшлися по них вогнем і мечем. А лемківський дух від того нищення, зневаги перетворився у велику повноводу ріку. Історична пам'ять забурлила.

Родину Ольги Бенч, дипломатки-доктора-професора-ректора-музикознавця після війни з польської Лемківщини примусово переселили в Тернопільську область. Пощастило, бо на новій землі поселилися цілим переселеним селом. Пані Ольга вважає себе простою лемкинею, володіє лемківською говіркою. На фестивалі в Ждині вона з головою занурюється в людське лемківське море. Всіх вона знає, шанує, всі її поважають, спілкуються, співають до ранку. У Ждині часто бувала, коли працювала заступником міністра культури України. Учасникам дійства розповідає про лемківські мотиви у творчості видатного українського композитора Дмитра Бортнянського (його дідо походить з тутешнього села Бортне). А також про те, як на Тернопіллі вшанували народжених неподалік відомих лемківських маестро.

У Ждині ніхто нікого не ділить на лемків місцевих чи приїжджих. Всі вважаються своїми. Людину тут

цінують по тому, що вона конкретно робить для Лемківщини, чи не цурається своєї мови, культури, звичаїв, традицій.

Від Ждині по той бік гори живуть лемки Східної Словаччини, а по інший – лемки Закарпатської України. Скільки всього лемків у світі, ніяка статистика не знає. Припускають, що до півтора мільйона. Світова Федерація Українських Лемківських Об'єднань гуртує товариства семи країн – України, Польщі, Словаччини, Хорватії, Сербії, Канади та Сполучених Штатів Америки.

Учасників і гостей „Лемківської ватри“ щоразу особисто вітають найвищі перші керівники України. Провідники Польщі доручають це своїм канцеляріям. На кожному фестивалі ватряни продовжують підписувати написане ще у 2007 році звернення до Сейму Польщі з проханням засудити дії польського режиму в 1947 році і визнати „Віслу“ злочинною акцією.

Лемки Польщі нині мають багато проблем, у тому числі й церковних, пов'язаних не тільки з колишнім майном, а й з непорозуміннями між духовними пастирями. Через це єпископи православний та греко-католицький відмовляються разом проводити богослужіння на жалобних заходах у Ждині.

У Польщі діє ще одна лемківська організація – „Стоваришіне лемків“. Її керівники заявляють, що лемки не мають нічого спільного з українцями і є окремішнім народом. Об'єднання Українців та Об'єднання Лемків Польщі закликають їх припинити розкольніцькі дії. Бо і так українських шкіл стає все менше. На всю Польщу – чотири, де низка предметів викладається українською. У десятках інших українська – як факультатив.

У Ждині є сцена, амфітеатр, місце для паркування автомобілів і

(Закінчення на стор. 18)

Улюч живе пам'яттю односельців

Василь Шляхтич

ЗЕЛЕНА ГУРА, Польща. – 8-9 червня відбувся 30-ий з'їзд улючан з усіх усюдів на рідній прадідівській землі, з якої їхніх батьків і дідів у 1947 році насильно викинено і розташовано поміж польське населення, щоб асимілювати. 1947 рік торкнувся лемків, бойків, частини Підляшшя і Надсяння, всього Закарзоння.

Улюч у 1946 році, у свято Вознесіння Ісуса Христа, був спалений польським військом й неприязними людьми з околиць сіл, тому що був українським селом, в якому мирно жили українці, поляки і євреї. Всі вони говорили українською мовою. В ті жорстокі дні люди з худобою і необхідним майном втікали, куди могли. Хтось в ліс, хтось до родини в другому селі... А ті, які залишалися у селі, були грабовані, биті і не один раз гвалтовані через польських жовнірів.

З Великого Улюча після виселення залишилася тільки одна хата. Але у світі залишилися улючани, діти рідної землі. Вони слухали оповідань своїх батьків і дідів про злочин, яким був „обдарований“ Улюч.

У той 1946 рік я народився в тому селі, в тому Улючі, якого вже не було. Я перший раз разом з батьком відвідав Улюч у 1956 році, коли у Польщі настала така можливість. Мені було 10 років, а те, що побачив і почув, залишилось назавжди.

Учасники 30-го з'їзду улючан після Служби Божої біля хреста на Дубнику. (Фото: Василь Шляхтич)

Улюч починав жити, бо до села приїздили у відвідини сини і доньки того спаленого Улюча. Коли настав 1989 рік, ініціативна група здійснила Перший з'їзд улючан.

В тій групі були Софія і Ярослав Холявки, Василь Чернецький, Володимир Шуль, Степан Чебеняк і багато інших. Завдяки їм ми щороку

зустрічаємось на попелищі старовинного Улюча і згадуємо його історію. Допомогали організувати всі 30 улюцьких свят Владика Адам, Софія і Йосиф Мільчановські, о.-митрат Іван Антонович, о. д-р Микола Костецький, о.-диякон Антон Ярій, Ежи Адамський. Ми побачимося в Улючі, що над Сяном, у 2020 році.

PHILADELPHIA DISTRICT
UNA CELEBRATES
125
YEARS

KEYNOTE SPEAKER – ROMA HADZEWCZ   MASTER OF CEREMONIES – ROMAN DUBENKO

VOLOSHKY
UKRAINIAN DANCE ENSEMBLE

SOLOVEYKY

SOLOMIYA IVAKHIV

BELLS CHOIR OF FIRST UKRAINIAN
EVANGELICAL BAPTIST CHURCH

SUNDAY, OCTOBER 20, 2019 AT 2:00PM
UKRAINIAN EDUCATIONAL AND CULTURAL CENTER
700 N CEDAR ROAD, JENKINTOWN, PA 19046

ADMISSION \$20/STUDENTS \$10 (CHILDREN UNDER 13 – FREE)
TICKETS AVAILABLE AT THE DOOR

PROCEEDS TO GO TO UNA PUBLICATIONS ENDOWMENT FUND
FOR MORE INFORMATION AND TO PRE-ORDER TICKETS – EMAIL MLWALCHUK@GMAIL.COM

„Ти поклоняйся“...

(Закінчення зі стор. 17)

для встановлення наметів, у яких майже всі живуть і ночують. На проведення „Лемківської ватри“ держава виділяє до 50 тис. євро. Також суттєво підсобляють спонсори. Готелів поблизу обмаль, ціни за них правлять високі. Тому якщо їдете у Ждиню, слід запастися наметом, спальним мішком, теплим одя-

гом, гумовими чобітьми, міхом ковбас, сала, цибулі, казанком.

Підраховано, що на усіх 37 фестивалів виступили майже 15 тис. виконавців, яких бачили та слухали до 500 тис. глядачів. „Лемківські ватри“ відбуваються також у багатьох лемківських селах Польщі, у Монастириську на Тернопіллі, на Закарпатті, у Канаді, США.

Ужгород

Спеціально для „Свободи“

DNIPRO LLC.

ПАЧКИ, АВТОМОБІЛІ ТА КОНТЕЙНЕРИ В УКРАЇНУ

- Туристичні послуги: авіаквитки і візи в Україну та інші країни
- Грошові перекази у всі країни світу • Українські та європейські компакт-диски • Українські сувеніри та хустки
- Телефонні картки: 80 хвилин розмови за 5 дол.

ROSELLE, NJ
645 W. 1st Ave.
Tel.: (908) 241-2190
(888) 336-4776

CLIFTON, NJ
565 Clifton Ave
Tel.: (973) 916-1543

PHILADELPHIA, PA
1916 Welsh Rd., Unit 3
Tel.: (215) 969-4986
(215) 728-6040

ХРИСТИНА БРОДИН
Ліцензований Продавець
Страховання Життя
CHRISTINE BRODYN
Licensed Life Insurance Agent
Ukrainian National Assn., Inc.

187 Henshaw Ave.
Springfield, NJ 07081
Tel.: 973-376-1347

ОКСАНА СТАНЬКО
Ліцензований продавець
Страховання Життя
OXSANA STANKO
Licensed Life Insurance Agent
Ukrainian National Assn., Inc.

32 Peachtree Rd.
Basking Ridge, NJ 07920
Tel.: 908-872-2192; email: stankouna@optimum.net

Шукаємо няню

Шукаємо люблячу няню для догляду за 8-ми місячною дівчинкою у місті Бостон, Массачусетс. Потрібен досвід роботи з маленькими дітьми або досвід виховання власних дітей / внуків. Шукаємо особу, що зацікавлена в роботі з проживанням і готова приїхати в Бостон. Розглянемо осіб з іншого штату. Початок роботи в першій половині жовтня або в близький до того термін. Знання англійської НЕ обов'язкове. Зацікавлених просимо звертатись за телефоном **774-777-0035**.

FOR RENT

St Andrews Condominium
North Port, FL., 2BR/2BA furnished,
\$950/ month plus utilities.
Call Valja **973-699-3220**
or Email: vmandicz@aol.com

UKRAINIAN SISTERS

THE BEST CARE FOR YOU
OR FAMILY MEMBER

24 hours and 7 days per week services

- Compassion
- Kindness
- Responsibility

Ukrainian - American homecare agency
631-764-5388
631-727-2880
Ukrsistersag@gmail.com

Oksana Karavanska
UKRAINIAN HAUTE COUTURE

New York City
October 25th, 7 – 10 pm
Fred Astaire Dance Studio
Downtown New York
291 Broadway, Suite 900
New York, NY 10007

Montclair, NJ
October 27th, 4 – 7 pm
18 Label Studio
22 Frink Street
Montclair, NJ 07042

Tickets: \$45-\$55

For more information and tickets for this charitable event please see our social media page:
www.facebook.com/UNWLABranch137
(201) 893-7792 or (973) 557-3621

Не стало Дмитра Штогрин

25 вересня помер провідний діяч ОУН, засновник катедри українознавства в Ілінойському університеті проф. Дмитро Штогрин.

Він народився 9 листопада 1923 року в селі Звиняч Тернопільської області в патріотичній родині ветерана Української Галицької Армії. Навчався в Чортківській гімназії та в Перемишлі.

У часи воєнного лихоліття доля закинула юнака до Німеччини в табори для переміщених осіб. Він почав вищі студії в Німеччині у відновленому у 1946 році в Українському Вільному Університеті, активно займався громадською діяльністю, зокрема, у сфері відродження і розбудови молодіжних організацій СУМ та Пласт, творення і встановлення Товариства Української Студіюючої Молоді ім. Миколи Міхновського.

Згодом він переїхав до Канади, завершив у 1958 році навчання в Отавському університеті на магістерському рівні, захистивши наукову працю „Поетична творчість Олега Кандиби-Ольжича“. З 1960 року працював бібліотекарем Ілінойського університету, у 1970 році став доктором з філософії, захистивши дисертацію на тему „Павло Филипович – літературознавець“.

Д. Штогрин був автором та редактором п'яти книг українською та англійською мовами, а також близько 100 статей про бібліотекознавство та українське літературознавство.

Д. Штогрин зумів втілити в життя свою заповітну мрію – створити катедру українознавства в Ілінойському університеті. За його ініціативи в університеті діяла єдина українська університетська програма поза межами України, яка від 1982 року щорічно проводила міжнародні конференції, присвячені українській проблематиці, приймаючи доповідачів з п'яти континентів. З доповідями виступали ректори Київського, Запорізького, Львів-

Св. п. Дмитро Штогрин. (Фото: svoboda-news.com)

ського, Чернівецького університетів, а також Києво-Могилянської і Острозької академій та УВУ.

Завдяки Д. Штогрінові в університеті було відкрито бібліотеку, яка нараховувала близько 70 тис. українських видань.

Д. Штогрин з дружиною Евстасією проживали в університетському містечку в Урбана-Шампейні в Іліной.

У серпні 2019 року на кафедрі слов'янських мов та літератур Ілінойського університету був заснований Вічний фонд ім. Дмитра Штогрин для розвитку українознавства. Головною жертводавцею фонду, метою якого є проведення наукових конференцій, симпозіумів, лекцій та інших академічних заходів на українознавчу тематику, стала його донька д-р Людслава Штогрин. Заснуванням фонду вона вшанувала науково-творчу спадщину свого батька, чия ролі у розвитку українських студій та славістичного бібліотекарства у Північній Америці важко переоцінити.

„Укрінформ“

В наближаючому першу річницю смерті нашої матері св. п. Стефанії Павлічко та майже 15-у річницю смерті нашого батька св. п. Михайла Павлічка сини Богдан та Марко з їхніми родинами хотіли б вшанувати наших батьків.

св. п. Михайло і Стефанія Павлічко

Як і багато з їхнього покоління, вони стали біженцями, що залишили Україну в нелегкий світовий шлях. Вони опинилися в Америці і дали основу для майбутніх поколінь, які зможуть оцінити немислиму подорож, яку ніколи не доведеться пережити.

Маючи можливість, свободу та працьовитість, їхнє покоління змогло будувати та підтримувати українські церкви та школи, а також багато організацій, зокрема Пласт, хори, спортивні клуби та українські оселі. Їх мрія про вільну Україну нарешті здійснилася, що звільнило важкий тягар. Протягом цього часу вони мали змогу працювати та виховувати свою родину, врешті-решт відходячи на Флориду, де вони знову активно займалися будівництвом парафії у Норт-Порті. Наші глибокі і наймиліші спогади завжди живуть сильними в нашому житті та молитвах. **Вічне кохання. Сумуємо за вами. Час втрачений, не забутий.**

Ділимося сумною вісткою, що 4 серпня 2019 року відійшов у вічність наш дорогий Муж, Батько і Дідо

св. п. Ярослав Федун

народжений 18 травня 1931 року в Ластівках, дрогобицького повіту, син св. п. Івана і Сидонії, брат св. п. Ореста

залишилися у глибокому смутку:

- дружина - Люба
- діти - Ореста з Адріаном Писарівським
- Наталка і Стефан Войціці
- Андрей і Меліса Федуні
- онуки - Адріана і Марко Войціці
- Стефанія і Максим Федуні
- родина в Америці й Україні

Парастас відбувся 8 серпня в Marrocco Memorial Chapel, Clifton, NJ.

Заупокійна Свята Літургія була відправлена 9 серпня в церкві св. Івана Хрестителя в Jewett, NY, а відтак тіло було поховане на цвинтарі St. Francis De Sales, Elka Park, NY.

Вічна Йому пам'ять!

У глибокому смутку ділимося болючою вісткою з рідними та знайомими, що в неділю, 22 вересня 2019 року, несподівано відійшов у вічність наш найдорожчий Чоловік, Тато і Дідо

св. п. інж. Нестор Базарко

народжений 16 жовтня 1938 року в с. Миців, Україна.

Похоронні відправи відбудуться в суботу, 5 жовтня 2019 року, о годині 10:30 ранку в Українському Католицькому Соборі Пресвятої Родини у Вашингтоні, ДК.

Залишилися у глибокому смутку:

- дружина - Марта з дому Книш
- діти - Данило з дружиною Танею
- Діяна з чоловіком Скот
- внуки - Матейко, Андрійко, Катерина, Алекса, Вікторія
- брат - Володимир з дружиною Лідєю та синами Андрієм і Юрієм з родинами
- родини - Книш, Перфецькі, Дицьо, Захарченко, Гошовські, Процінські, Кігічаки

Замість квітів на свіжу могилу Покійного просимо складати пожертви на:

- Ukrainian Catholic National Shrine of the Holy Family, 4250 Harewood Rd. NE, Washington, DC 20017
- Plast Ukrainian Scouting Organization, Plast Camp - Vovcha Tropa, c/o Paul Liteplo 960C Heritage Hills, Somers, NY 10589-3137

Шановні читачі! Жалібні повідомлення з приводу відходу своїх близьких і друзів просимо висилати на електронну адресу відділу оголошень „Свободи“: advertising@ukrweekly.com.

Oblast Memorials

PO Box 746, Chester, NY 10918

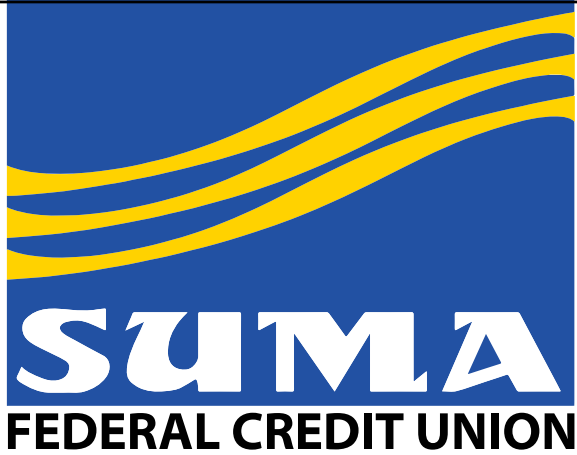
845-469-4247 E-mail: oblast@optonline.net

ОБСЛУГОВУЄ УКРАЇНСЬКУ ГРОМАДУ В NY/NJ/CT/PA
З ВИРОБОМ ЗНАМЕНИТИХ

~ ПАМ'ЯТНИКІВ ~ МАВЗОЛЕЇВ

НА ВАШЕ БАЖАННЯ МОЖЕМО ЗУСТРІТИСЯ З ВАМИ
У ВАШОМУ ДОМІ, ЩОБ ОБГОВОРТИ ВАШ ПРОЄКТ.

Like us on
Facebook

Ваше омріяне житло може стати реальністю

з низьковідсотковою іпотекою від Кредитівки СУМА

Низькі оплати за аплікації

5/5 зі змінною ставкою
3.00% APR*

30 річний незмінний відсоток
3.75% APR*

Кредитівка СУМА є банківська установа, яка надає повний спектр фінансових послуг та обслугує наших членів вже понад 50 років

* The annual percentage rate (APR) is the cost of credit over the term of the loan expressed as an annual rate. The APRs are as low as the rates advertised above. The APR shown here is based on the interest rates and points only and does not take into account other loan specific finance charges you may be required to pay. Rates are for qualified borrowers who meet certain criteria. Rates and terms are subject to change without notice. 10% down for first time home-buyer, otherwise 20% down. Membership requirements apply. Other rates and terms are available. Contact the credit union for full loan details.

SUMAFCU NMLS# 527694

Federally insured
by NCUA

Наші філії зручно розташовані для ваших послуг

Main Office

125 Corporate Blvd.
Yonkers, NY 10701
Phone: 914-220-4900, Option 0
Fax: 914-220-4090

Yonkers Branch

Ukrainian Youth Center
301 Palisade Ave.
Yonkers, NY 10703
Phone: 914-220-4900, Option 7
Fax: 914-965-1936

Spring Valley Branch

Ukrainian Hall
16 Twin Ave.
Spring Valley, NY 10977
Phone: 845-356-0087
Fax: 845-356-5335

Stamford Branch

Ukrainian Research Center
39 Clovelly Rd.
Stamford, CT 06902
Phone: 203-969-0498
Fax: 203-316-8246

New Haven Branch

Ukrainian Heritage Center
555 George St.
New Haven, CT 06511
Phone: 203-785-8805
Fax: 203-785-8677

1-888-644-SUMA (7862) | Visit us online at www.sumafcu.org